Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

48 йил чиқиши
№ 192 (13.454).
24 АВГУСТ 1966 йил
ЧОРШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛТИНЧИ ЧАҚИРИҚ ОЛИЙ СОВЕТИ ДЕПУТАТЛАРИ ДИҚҚАТИГА

Узбекистон ССР Олий Советининг саккизинчи сессияси бугун эрталаб соат 10 да Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг мажлислар залида очилади. Депутатлар соат 9 дан рўйхатга олинади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети оқсоқоллар кенгашининг мажлиси тўғрисида

Узбекистон ССР Олий Совети оқсоқоллар кенгашининг мажлиси бугун соат 9-30 минутда Узбекистон Компартияси Марказий Комитетининг мажлислар залида очилади.

ҒАЛАБА РАПОРТЛАРИ

Жиззах районидаги Навоий номли колхознинг чорвадорлари давлатга сут сотиш йиллик планини муддатидан илгари ошириб адо этдилар. Пландаги 2300 ўрнига 2490 центнер серқаймоқ сут тайёрланди. Бу ғалабага ҳозиргача ҳар бир сигирдан 1400-1550 килограммдан сут соғиб олган ва йил охиригача бу кўрсаткични 1800-1900 килограммга етказиш учун курашаётган Қуйсин Ғайбуллаева, Буражаб Шерназарова, Азиза Назарова каби илғор сут соғувчилар катта ҳисса қўшдилар.

●

Сурхондарё областидаги Гагарин номли давлат наслчилик хўжалиги чорвадорлари катта ғалабани қўлга киритдилар. Улар давлатга гўшт сотиш учинчи квартал планини муддатидан илгари ошириб бажардилар. Қабул пунктига пландаги 2260 ўрнига 2360 центнер гўшт топширилди. Ҳозир совхоз чорвадорлари тўртинчи квартал ҳисобига гўшт тайёрлашни давом эттирмоқдалар.

Р. АБДУРАҲМОНОВ.

●

ТЕРМИЗ. Калинин номли колхоз парранда, боқарлари давлатга 28 минг ўрнига 35 минг дона тухум сотиб, йиллик планини муваффақиятли адо этганликлари ҳақида ғалаба рапорти бердилар. Улар йил охиригача яна 6 минг дона тухум тайёрлаш мажбуриятини олишди.

Т. УБАЕВ.

●

Бухоро районидаги «Маданият» колхозининг чорвадорлари йиллик сут тайёрлаш планини муваффақиятли адо этдилар. Давлатга 484 ўрнига 486 тонна сут сотилди. Ҳар бир соғин сигирдан ҳозирнинг ўзидаёқ 1700 литрдан сут соғиб олинди. Сут-товар фермасининг коллективи йил охиригача ҳар бир сигирдан соғиб олинадиган сутнинг миқдорини 2700 литрга, Узбекистон ССР Олий Советининг депутати Сўпия Ҳасанова ва унинг чудаячи ҳамкасблари Норбибиш Ғуломова, Мунаввар Муҳсинова, Раҳима Алиева ва Латофат Акромова каби илғор соғувчилар 2300-2400 литрга етказиш ҳақида сўз беришди.

Ж. ЙУЛДОШЕВ.

●

Ғиждувон районидаги «Тошработ» колхозининг чорвадорлари ўтган йили давлатга чорвачилик маҳсулотлари сотиш йиллик планларини барча турлар бўйича биринчилар қаторида муваффақиятли адо этган эдилар. Бу йил ҳам илғорликни эгаллашга интилиб, йиллик сут тайёрлаш планини муддатидан илгари бажарганликлари ҳақида ғалаба рапорти бердилар. Пландаги 210-212 ўрнига 215 тонна сут тайёрлаб, йиллик планни муддатидан илгари ошириб бажарганликлари ҳақида ғалаба рапорти йўлладилар ва пландан ташқари яна давлатга 150 тонна сут сотиш мажбуриятини олдилар.

Б. МАНСУРОВ.

●

Боёвут районидаги 3-«Боёвут» совхозининг чорвадорлари зафар устига зафар қозонмоқдалар. Улар 1926 центнер гўшт тайёрлаб, йиллик планни ошириб бажарган эдилар. Мана энди сут тайёрлаш йиллик планини ҳам тўла адо этдилар. Давлатга 6609 центнер сут етказиб берилди.

Я. БОБОЕВ.

●

Янгикабоғ районидаги «Коммунизм» колхози давлатга сут сотиш йиллик планини ошириб бажарди. Пландаги 1410 ўрнига 1520 центнер сут тайёрланди.

М. МУҲАММАДИЕВ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

23 августда Узбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг IV пленуми ўз ишини давом эттирди.

Узбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари **Г. А. Габриельянц** «Узбекистон ССРда чорвачиликнинг аҳволи ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш чоралари тўғрисида» доклад қилди.

Музокараларда қуйидаги ўртоқлар сўзга чиқдилар: Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари **Ф. Ш. Шамсиддинов**, Сурхондарё область партия комитетининг биринчи секретари **Н. М. Муродов**, Қашқадарё область партия комитетининг биринчи секретари **С. Асомов**, Андижон область ижроия комитетининг раиси **П. Қаюмов**, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг раиси **Е. Айтмуротов**, Бухоро область ижроия комитетининг раиси **Н. Б. Бозоров**, Тошкент область партия комитетининг секретари **П. В. Костриков**, Самарқанд область партия комитетининг секретари **Р. Ғойипов**, Хоразм область ижроия комитетининг раиси **М. Худойбергенов**, Узбекистон ССР Халқ контроли комитетининг раиси **М. Т. Турсунов**, Узбекистон чорвачилик илмий тадқиқот институти «Красний водопад» тажриба базасининг сут соғувчиси **А. И. Чудная**, Фориш район партия комитетининг биринчи секретари **С. Керимов**.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари **В. Г. Ломоносов** нутқ сўзлади.

Пленум муҳокама этилган масалалар юзасидан кенг қарорлар қабул қилди.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ IV ПЛЕНУМИНИНГ ҚАРОРИ

КПСС XXIII СЪЕЗДИ ҚИШЛОҚ МАДАНИЯТИНИ ЮКСАЛТИРИШ ТЎҒРИСИДА ВА РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Р. Н. Нишоновнинг «КПСС XXIII съезди қарорлари муносабати билан қишлоқ маданиятини юксалтириш соҳасида республика партия ташкилотининг вазифалари» ҳақидаги докладини тинглаб ва муҳокама қилиб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг IV пленуми мамнуният билан қайд қиладики, Коммунистик партиянинг бутун мамлакатда бўлганидек; Ўзбекистонда ҳам Совет ҳокимияти йиллари мобайнида қишлоқ хўжалигини социалистик негизда қайта қуриш соҳасида олиб борган жуда катта фаолияти туфайли қишлоқларнинг қиёфаси, деҳқонлар меҳнатининг характери тубдан ўзгарди. Республиканинг қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда, айниқса фан ва техниканинг эришган энг янги муваффақиятлари негизида пахта етиштиришни кўпайтиришда қўлга киритган жуда катта муваффақиятлари колхоз ва совхоз қишлоғини янада ҳар тарафлама равнақ топтириш учун зарур иқтисодий омилларни яратиб берди.

Ўзбекистон партия ташкилоти партия XXIII съезди, КПСС Марказий Комитети март (1965 йил) ва май (1966 йил) Пленумларининг қарорларига амал қилиб, қишлоқ меҳнаткашларининг маданиятини ошириш ва турмушини яхшилаш соҳасида бир қанча тадбирларни амалга оширди, бутун республика жамоатчилигининг диққат-эътиборини ана шу масалага қаратди. Ўзбекистон Компартиясининг XVII съезди ва Марказий Комитетнинг XIII пленуми бу масалаларни ҳал этишда катта ўринни эгаллади. Республика партия ташкилотлари съезд ва пленум қарорларини бажара бориб, оммани ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялаш, унинг маданий даражасини ошириш ва меҳнаткашларнинг турмушини коммунистик негизда қайта қуриш ишини анча яхшиладилар. Шу вақт ичида қишлоқ аҳолиси яшайдиган пунктларни ободонлаштириш, янги посёлкалар, қишлоқда коммунал-маиший бинолар қуриш, мактаб, болалар боғчалари ва яслилари, медицина ва маданий оқартув муассасаларининг шохобчасини кенгайтириш соҳасида ҳам кўпгина ишлар қилинди.

Шу билан бирга пленум қишлоқ маданиятини юксалтириш, қишлоқ меҳнаткашларини коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасида республика партия ташкилотларининг фаолияти ҳали ўсиб бораётган талабларга жавоб бераолмайди деб ҳисоблайди. Қишлоқда маданий қурилиш суръатлари колхоз ва совхозларнинг иқтисодий ривожланиш даражасидан кейинда қолмоқда.

Партия комитетлари қишлоқларда аҳоли яшайдиган пунктларни комплекс тарзда қуриш, маданият моддий базасини кенгайтириш ва мустаҳкамлаш, қишлоқ меҳнаткашларига маданий ва маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш юзасидан маҳаллий Советларга, касаба союз ва комсомол ташкилотларига, хўжалик ташкилотларининг раҳбарларига тегишинча талабчанлик қўймаётирлар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми қарор қилади:

1. Республика партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари, Госплан, министрлик ва идоралар, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари зиммасига КПСС XXIII съездининг қарорларига биноан қишлоқда маданий қурилишни қатъиян яхшилаш,

1966—1970 йиллар мобайнида қишлоқларни қайта қуриш, қишлоқда маданиятнинг моддий базасини мустаҳкамлаш ва кенгайтириш юзасидан конкрет тадбирлар ишлаб чиқиш ва уларни амалга ошириш вазифаси юклатилсин.

Ўзбекистон Компартияси XVII съезди ва Марказий Комитет XIII пленумининг 1970 йилгача хутор системасини асосан тугатиш, барча қишлоқ аҳоли яшайдиган пунктларини қайта қуришни тамомлаш, ҳамма жойда водопроводи, канализацияси, электри, гази, радио ва телевидениеси бўлган, зарур маданий-маиший муассасаларга, паркларга, боғларга, обод кўча ва йўлларга эга бўлган шаҳар типидаги замонавий посёлкалар бунёд этиш тўғрисида берган кўрсатмаларини бажариш — республика партия ташкилотининг энг муҳим вазифаси деб ҳисоблансин.

2. Ўзбекистон ССР Госстройи, Қишлоқ хўжалик министрлиги, область ва район ижрокомлари зиммасига район марказлари, қишлоқ посёлкалари қуриш бош планларини ишлаб чиқиш ва яқин икки йил ичида лойиҳа-смета ҳужжатларини тузиб чиқишни тамомлашни уюштиришни яхшилаш юзасидан шошилинч чоралар кўриш вазифаси юклатилсин. Бош планларни ишлаб чиқиш вақтида қишлоқларни комплекс тарзда қуриш ва ҳар бир областнинг ўзига хос хусусиятларини ва қишлоқ меҳнаткашларининг ўсиб бораётган моддий ва маънавий эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда янги типовой уй-жой биноларининг кенг рўйхатини белгилашда замонавий талабларга амал қилинсин.

3. Ўзбекистон ССР Госпланига, Қишлоқ қурилиши ва Қурилиш материаллари саноати министрликларига, «Узсельхозтехника» бирлашмасига қишлоқда қурилишнинг ишлаб чиқариш-техника базасини кенгайтириш ва мустаҳкамлаш, республиканинг барча областларида йирик қурилиш ташкилотларини тузиш ва уларни зарур механизмлар билан жиҳозлаш, қурилиш материаллари фондлари билан таъминлаш юзасидан конкрет тадбирлар кўриш вазифаси топширилсин.

Область ва район ижрокомларига, колхоз ва совхозларнинг раҳбарларига маҳаллий бинокорлик материаллари ишлаб чиқаришни тиклаш ва янада ривожлантириш вазифаси юклатилсин. Шу билан бирга районларда ғишт заводлари қуриш ҳамда ҳар бир хўжаликда пишиқ ғишт қуйишни ташкил этишга алоҳида эътибор берилсин.

4. Область, район партия комитетларига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ва район ижрокомларига, республика Қишлоқ хўжалик, Қишлоқ қурилиши, Коммунал хўжалиги министрликларига янги беш йилликда уй-жой ва коммунал қурилиш учун ажратилган маблағларни тўла равишда ўзлаштиришни таъминлаш вазифаси юклатилсин. Шу вақт ичида қишлоқ жойларида камида 14 миллион квадрат метрдан иборат уй-жой майдонлари фойдаланишга топширилсин, 750 мингта квартира газлаштирилсин. Аҳоли яшайдиган ҳамма йирик пунктларда 1967 йилнинг охиригача ҳаммомлар қурилиб ишга туширилсин.

5. Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги, Энергетика ва электрлаштириш, қишлоқ қурилиши министрликлари зиммасига 1970 йилгача республика қишлоқларини ёппасига электрлаштириш соҳасидаги асосий ишларни туталлаш, камида 12 минг километр электр линияларини ишга тушириш вазифаси юклатилсин, токи барча колхозлар ва совхозлар, қишлоқ аҳолиси яшайдиган барча пунктлар электр билан таъмин этилсин.

6. Область партия комитетлари, оближрокомлар, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти ва тошйўллар министрлиги зиммасига беш йил ичида узунлиги 5-6 минг километрли автомобиль йўлларини қуриш ва реконструкциялашни таъминлаш вазифаси юклатилсин. Қўшимча маблағлар қидириб топилсин ва 1970 йилгача барча колхозлар ва совхозлардаги хўжалик доираси ва хўжаликларга олиб кирадиган йўллар қуриш ва ободонлаштириш тугаллансин, бу йўллар магистрал йўллар билан бирлаштирилсин.

7. Ўзбекистон ССР Алоқа министрлиги зиммасига республикадаги барча қишлоқларни телефонлаштириш ва ана шу қишлоқларнинг энг йирикларида алоқа бўлимлари тузиш учун қатъий чоралар кўриш, беш йил ичида қишлоқ телефон станциялари абонентлари сонини 200 мингта номерга кўпайтириш вазифаси юклатилсин. Қишлоқ аҳоли яшайдиган пунктлари ёппасига радиолаштирилиши ва телефонлаштирилишига эришилсин. Янги беш йиллик мобайнида республиканинг барча областларида телевизион эшиттиришларни иккита программа билан олиб бориш таъмин этилсин.

8. Область, район партия комитетлари, оближрокомлар, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, райижрокомлар, Узглавбыт ва унинг жойлардаги органлари зиммасига қишлоқ аҳолисига маиший хизмат кўрсатишни тубдан яхшилаш вазифаси юклатилсин. Аҳоли яшайдиган ҳар бир йирик пунктда маиший хизмат кўрсатувчи стационар корхоналар бўлишига эришилсин. Ўзбекистон ССР Госпланига ва Узглавбытга маиший хизмат кўрсатувчи корхоналарда ишлаш учун оммавий малакали кадрлар тайёрлаш юзасидан тадбирлар ишлаб чиқиш топширилсин.

9. Партия комитетлари, меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари, «Ўзбекбирлашув» ва унинг жойлардаги органлари зиммасига қишлоқ аҳолисининг эҳтиёжини ҳисобга олиб, қишлоқда зарур саноат ва озиқ-овқат моллари билан узлуксиз савдо қилишни йўлга қўйиш вазифаси юклатилсин. Қишлоқда турли-туман нон маҳсулотлари ёпиш кенгайтирилсин, умумий овқатланиш яхшилансин.

«Узсельхозтехника» бирлашмасига ва «Ўзбекбирлашув»га қишлоқни бинокорлик материаллари ва электр товарлари билан таъминлаш ҳамда савдо қилишни яхшилаш вазифаси юклатилсин.

Матлубот кооперацияси ходимлари харидорларга маданий хизмат кўрсатишни муттасил яхшиламоқлари, савдо-сотиқнинг янги, прогрессив формаларини ривожлантирмоқлари керак.

10. Республика қишлоқ қурилиши, қишлоқ хўжалиги ва соғлиқни сақлаш министрликларига 1966—1970 йиллар мобайнида қишлоқда камида 12 минг ўринли касалхона-даволаш муассасаларини ишга тушириш ва 250-300 та дорихона қуриш топширилсин. Хотин-қизлар ва болалар даволаш-профилактика муассасаларининг шохобчасини кенгайтиришга алоҳида эътибор берилсин.

Партия ва совет органлари, Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги зиммасига қишлоқ даволаш-профилактика муассасаларининг моддий базасини мустаҳкамлаш, уларни малакали кадрлар билан таъминлаш ҳамда аҳолига медицина хизмати кўрсатишни яхшилаш, шунингдек колхозлараро санаторийлар ва дам олиш уйларининг шохобчасини кенгайтириш юзасидан зарур тадбирлар кўриш вазифаси юклатилсин. Қишлоқ аҳолиси орасида санитария-гигиена пропагандаси кенг миқёсда олиб борилсин.

11. Партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, оближрокомлар, республика Маориф министрлиги ва унинг жойлардаги органлари зиммасига қишлоқда умумий таълим мактабларининг ишини қатъиян яхшилаш, умумий таълим тўғрисидаги қонуннинг сўзсиз бажарилишини таъминлаш ва мактаб ёшидаги болаларнинг ўқишга тўла жалб этилишига эришиш вазифаси юклатилсин. Қишлоқ ёшларининг кечки мактаблари иши яхшилансин. Беш йиллик мобайнида маблағларнинг ҳамма манбалари ҳисобига қишлоқ жойларида 450 минг бола ўқийдиган мактаблар қурилсин. Қишлоқ мактабларини малакали ўқитувчи кадрлар билан таъминлаш, мактабларда таълим-тарбия ишларининг савиясини ошириш чоралари кўрилсин. Ўқувчилар орасида мактабдан ташқари олиб бориладиган ишлар кучайтирилсин. Ҳар бир хўжалик ўзининг пионер лагерига эга бўлсин. Мактабгача болалар муассасалари қурилишига жиддий эътибор берилсин, 1970 йилгача қишлоқ аҳолиси яшайдиган ҳар бир пунктда стационар болалар боғча ва яслилари бўлишига эришилсин.

12. Область, район партия комитетлари, оближрокомлар, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, райижрокомлар, маданият, қишлоқ хўжалиги министрликлари, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Кинемотография Давлат комитети, Ўзбекистон касаба союзлари Совети зиммасига 1970 йилгача аҳоли яшайдиган барча пунктларда маданият ўчоғлари очишни таъминлаш вазифаси юклатилсин. Барча маданий-оқартув муассасаларининг ишини қизитиб юбориш, уларнинг иш формалари ва методлари хилма-хил бўлиши учун таъсирчан чоралар кўрилсин. Шунга эришилсинки, ҳар бир клуб, ҳар бир кутубхона қишлоқ меҳнаткашларини коммунистик руҳда тарбиялашда партия ташкилотларининг таянч пунктлари бўлиб қолсин. Қишлоқда кино хизмати кўрсатиш қатъиян яхшилансин, аҳоли яшайдиган барча пунктларда ва узоқ яйловларда кинофильмлар мунтазам кўрсатиб турилиши таъмин этилсин.

13. Партия, совет органлари, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети, Ўзбекистон касаба союзлари советига, Ўзбекистон спорт жамиятлари ва ташкилотлари союзи ҳамда уларнинг жойлардаги органларига қишлоқда физкультура ва спорт ишларининг аҳволини қатъиян яхшилаш, уларнинг оммавийлигини таъминлаш топширилсин. Яқин икки-уч йил ичида ҳар бир қишлоқ, район марказида стадион, колхозлар ва совхозларнинг марказий қўрғонларида спорт майдончаларининг комплекси, аҳоли яшайдиган барча пунктларда эса энг оддий спорт иншоотлари қурилсин.

14. Область, шаҳар партия комитетлари, саноат корхоналарининг бошланғич партия ташкилотлари, шаҳарлардаги маданият муассасалари, ижодий союзлар ва ташкилотлар зиммасига қишлоқда оталиқ ишларини кучайтириш, уни бир мақсадга қарата мунтазам равишда конкрет олиб бориш вазифаси юклатилсин, токи оталиқ ишлари самарали натижалар берсин ва ишчилар синфи билан колхозчи деҳқонлар иттифоқини янада мустаҳкамлашга хизмат қилсин.

15. Партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари зиммасига бутун ғоявий-сиёсий ва маданий-оқартув ишларини қишлоқ меҳнаткашларини юксак онглилик, меҳнатга коммунистик муносабат, коммунизм қурувчиси аҳлоқ кодексининг маънавий принципларига риоя қилиш руҳида тарбиялаш вазифаларига бўйсундириш юклатилсин. Кишилар онги, хулқ-атвори ва маишатидан ўтмиш сарқитлари сабот билан ситиб чиқарилсин, социалистик жамиятда яшаш қоидаларининг қишлоқда яшовчи ҳар бир меҳнаткаш томонидан сўзсиз бажарилишига эришилсин, янги одатлар ва гражданлик маросимлари қишлоқ меҳнаткашларининг турмуши ва маишатига қунт билан жорий этилсин.

Партия комитетлари ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг ижрокомларига аҳоли яшайдиган барча пунктларда намунали жамоат тартиби ўрнатиш юзасидан қатъий чоралар кўриш топширилсин; давлат ва гражданларнинг манфаатлари безорилар, ўғрилар, талончилар ва бошқа жиноятчиларнинг жиноий ҳамлаларидан мустаҳкам равишда муҳофаза қилиниши таъмин этилсин.

Меҳнаткашларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялаш соҳасидаги барча ишларни ўтказиш асосида колхозчилар, ишчилар, хизматчилар ва қишлоқ хўжалик корхоналари ҳамда ташкилотлари мутахассисларининг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада ривожлантириш соҳасида КПСС XXIII съезди томонидан қўйилган вазифаларни амалга оширишдаги меҳнат активлиги ва ижодий ташаббуси тинмай оширилсин.

Партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари қишлоқ хўжалигидаги Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини бутун мамлакат бўйлаб кенг авж олдиришда барча областлар, районлар, колхозлар, барча қишлоқ хўжалик органларининг иштирок қилишини таъмин этмоқлари керак.

Қишлоқда маданиятни юксалтириш — умумпартия, умумдавлат ишидир. Бу проблеманинг ҳал этилиши беш йилликнинг муҳим социал вазифасини амалга оширишга — қишлоқ билан шаҳар ўртасидаги жиддий тафавутларни бартараф этиш, қишлоқ аҳолиси турмушининг моддий ва маданий даражасини изчил суратда ошириш ва уни шаҳар аҳолисининг турмуш даражасига яқинлаштириш йўлидан бундан буён ҳам олға томон боришга қўшилган жуда катта ҳисса бўлади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Пленуми барча партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотларини, республикадаги шаҳар ва қишлоқлар меҳнаткашларининг барча коллективларини қишлоқ маданиятини янада юксалтириш учун кенг фронт бўйлаб кураш олиб боришга ва бу муҳим вазифани ҳал этишда Ватанимизнинг тарихидаги шонли саналарни — Совет ҳокимиятининг 50 йиллиги ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини янгидан-янги муваффақиятлар билан кутиб олишга чақиради.

ОЗИҚ-ОВҚАТ САНОАТИ ХОДИМЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

23 августда Москвада озиқ-овқат саноати ходимларининг Бутуниттифоқ кенгаши очилди. КПСС XXIII съездининг қарорлари ва мамлакатдаги озиқ-овқат саноати ходимларининг вазифалари бу кенгашда муҳокама қилинади. СССР озиқ-овқат саноати министри В. П. Зотов доклад қилди.

Кенгашнинг ишида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари К. Т. Мазуров, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси А. И. Микоян қатнашмоқдалар.

(ТАСС).

ЖАВДОТ СЎНАЙ ЖАНОБ ОЛИЙЛАРИГА, ТУРКИЯ РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИГА

АНҚАРА.

Туркиянинг Шарқий областларида бўлиб ўтган зилзиланинг фожиали оқибатларини эшитиб чуқур қайғурдик.

Мана шу қайғули воқеа муносабати билан самимий ҳамдардлигимизни қабул қилишингизни ва зарар кўрганларга ҳамда ҳалок бўлган кишиларнинг оилаларига бизнинг чуқур таъзиямизни етказишингизни илтимос қиламан.

Н. ПОДГОРНИЙ,
СССР Олий Совети Президиумининг Раиси.

Москва, Кремль.
1966 йил 22 август.

Самарқанд область, Нурота районидаги Ленин номли қоракўлчилик совхозининг ёш чўпони Чўли Хўжақулов совлиқлардан кўплаб эгиз ва соғлом қўзилар олиш учун совхоз коллективи ўртасида давом этаётган социалистик мусобақада пешқадамлик қилмоқда. У бу йил ўз боқимидаги 832 бош совлиқнинг ҳар юз бошидан 154 тадан соғлом қўзи олди. Суратда: Чўли Хўжақулов.

И. Зайниддинов фотоси.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ IV ПЛЕНУМИ

ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ЧОРВАЧИЛИКНИНГ АҲВОЛИ ВА ЧОРВАЧИЛИК МАҲСУЛОТЛАРИ ЕТИШТИРИШНИ КЎПАЙТИРИШ ЧОРАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Г. А. ГАБРИЕЛЬЯНЦ доклади

Ўртоқлар! КПСС XXIII съезди мамлакатнинг қишлоқ хўжалик маҳсулотларига бўлган эҳтиёжларини тўлароқ таъминлаш учун қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш масалаларига жуда катта эътибор берди. Бу вазифани ҳал этиш барча совет кишиларининг ҳаётий манфаатларига жавоб беради.

КПСС Марказий Комитетининг март (1965 йил) Пленумидан кейин мамлакатимизда қишлоқ хўжалигини планлаштиришни яхшилаш ва қишлоқ меҳнаткашларини иқтисодий жиҳатдан рағбатлантиришни кучайтириш соҳасида бир қанча муҳим тадбирлар амалга оширилди. Беш йиллик планда қишлоқ хўжалигига сарфланадиган капитал маблағларни кескин суратда кўпайтириш ва колхоз ҳамда совхозларнинг моддий техника таъминотини кучайтириш кўзда тутилади. КПСС Марказий Комитети май Пленумининг партия XXIII съезди Директиваларини ривожлантириш юзасидан ирригация ва мелиорацияни кенг ривожлантириш ҳақида ишлаб чиққан программаси республикамиз учун ҳаётий муҳим аҳамиятга эгадир. Бу программа пахтачилик, чорвачилик, сабзавотчилик, боғдорчилик, узумчиликни ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларини янада тез ривожлантириш учун асос яратиб беради.

Республика партия ташкилоти, қишлоқ хўжалигининг барча меҳнаткашлари кейинги йилларда деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун кўп куч ва кўп меҳнат сарф қилдилар. Ўзбекистон колхоз ва совхозлари етти йиллик даврида 23 миллион 675 минг тонна пахта етиштириб давлатга сотдилар, дон етиштириш юзасидан етти йилликда белгиланган контроль рақамларни ошириб бажардилар, бошқа кўпгина маҳсулотлар етиштиришни кўпайтиришга муваффақ бўлдилар.

Аммо шундай бўлса ҳам республика қишлоқ хўжалигининг муҳим тармоғи бўлган чорвачиликни ривожлантиришда анча кейинда қолмоқдамиз. Шу сабабли Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюроси бу масалани шу пленумнинг муҳокамасига қўйишга қарор берди. Биз пленумда барча партия, совет, қишлоқ хўжалик органларининг чорвачиликка раҳбарлик қилиш соҳасидаги ишини тубдан яхшилаш, беш йиллик планнинг республикамизда чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кескин суратда кўпайтириш ҳақидаги топшириқларини муваффақиятли бажаришни таъминлаш имконини берадиган тадбирларни белгилашимиз лозим.

ЕТТИ ЙИЛЛИК ЯКУНЛАРИ

Кейинги йилларда республикада йирик қоракўлчилик, наслчилик ва бўрдоқичилик совхозлари ташкил этилди. Йирик паррандачилик фабрикалари қурилмоқда. Кўпгина колхоз ва совхозларда чорва мол ва паррандаларнинг маҳсулдорлиги ошди, чорвачилик маданияти ўсди ва чорвачилик рентабелли соҳа бўлиб қолди.

Чорвачилик илғорларининг сафи ўсиб-кенгайиб бормоқда. Партия ва ҳукумат энг яхши чорвадорларнинг хизматига муносиб баҳо берди. Бу йил чорвадорлардан 18 кишига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди ва 2.249 чорвадор Совет Иттифоқининг орден ҳамда медаллари билан мукофотланди.

Етти йилликда гўшт етиштириш 19 процент, сут етиштириш 29, тухум етиштириш 28 процент кўпайди. Ана шу маҳсулотларни тайёрлаш ҳажми ўсди. Аммо шундай бўлса ҳам республика колхоз ва совхозларида чорвачилик маҳсулотлари етиштириш даражаси аҳолининг чорвачилик маҳсулотларига бўлган ва ўсиб бораётган эҳтиёжларини қондириш юзасидан олдимизда турган вазифаларга жавоб бермаётир.

Ўзбекистонда аҳоли жон бошига ҳисоблаганда етиштирилаётган гўшт, сут ва тухумнинг миқдори бутун мамлакатдагига нисбатан анча камдир. Бу эса чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш учун республикамизда мавжуд бўлган имкониятлардан қониқарсиз фойдаланишнинг бевосита натижасидир. Биз бунда бутуниттифоқ миқёсидаги меҳнат тақсимотида мамлакатни пахта билан тобора кўп миқдорда таъминлаш Ўзбекистон республикасининг асосий хўжалик-сиёсий вазифаси бўлиб келганлигини ва бундан буён ҳам шундай бўлиб қолажагини назарда тутамиз, албатта. Шу сабабли Иттифоқ ҳукумати умумиттифоқ ресурслари ҳисобига гўшт ва гўшт-сут маҳсулотлари билан бизга катта ёрдам бериб келмоқда. Кейинги беш йил ичида умумиттифоқ фондидан республикамизга етказиб берилган гўшт миқдори икки баравар, сут маҳсулотлари — 1,6 баравар ортди.

Аммо республика аҳолисининг гўшт-сут маҳсулотларига бўлган ва ўсиб бораётган эҳтиёжларини тўлароқ қондириш учун чорвачиликдаги қолоқликка барҳам бериш, ҳар бир колхоз ва совхозда мол туёғини кўпайтиришнинг катта имкониятларидан тўлароқ фойдаланиш, чорвачиликнинг маҳсулдорлигини ошириш, чорвачиликни пахтачилик билан тўғри қўшиб олиб бориш зарур. Етти йилликда Қашқадарё ва Фарғона областларида гўшт етиштириш, Хоразм областида сут етиштириш камайиб кетганлигини, Андижон ва Самарқанд областларида сигирларнинг сут маҳсулдорлиги пасайиб кетишига йўл қўйилганлигини нормал бир ҳол деб ҳисоблаш мумкинми, ахир?

КПСС Марказий Комитетининг март (1965 йил) Пленуми партия, совет, қишлоқ хўжалик органлари олдига, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари олдига яқин 2-3 йил ичида чорвачиликни ривожлантиришда тубдан бурилиш ясаш вазифасини қўйди. Шу Пленумдан кейин қарийб бир ярим йил ўтди. Лекин кўп хўжаликлардаги аҳвол шундан далолат берадики, колхоз-совхоз ишлаб чиқаришининг аҳволи учун бевосита жавобгар бўлган республика Қишлоқ хўжалик министрлиги ва унинг маҳаллий органлари чорвачиликни жадал ривожлантириш билан боғлиқ бўлган масалаларни ҳал этишга ҳануз кам таъсир кўрсатмоқдалар.

Область, районлар, колхоз ва совхозларнинг кўп раҳбарлари чорвачилик соҳасида ҳали ҳам эскича иш олиб бормоқдалар, фермалар хўжалик фаолиятининг якунларини таҳлил этмаётирлар, Марказий Комитетнинг март Пленумидан кейин вужудга келган жуда катта имкониятлардан тўла фойдаланмаётирлар.

БЕШ ЙИЛЛИК ПЛАННИНГ АСОСИЙ ВАЗИФАЛАРИ

1966 — 1970 йилларга мўлжалланган беш йиллик план лойиҳасида республикамизда чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни қуйидаги миқдорларда кўпайтириш кўзда тутилади:

	1965 йилда етиштирилди	1970 йилда мўлжалланган	1970 йилда 1965 йилдагига нисбатан процент ҳисобида
Гўшт (тирик вазнда) — минг тонна	281	335	119
Сут — минг тонна	955	1.190	125
Тухум — миллион дона	566	879	155
Жун — минг тонна	21,4	22,3	104

Гўшт етиштиришни кўпайтирмоқ учун аввало барча хўжаликларда, шунингдек колхозлараро ва совхозлараро ихтисослаштирилган пунктларда молларни бутун йил бўйи боқиб ўстириш ва бўрдоқига боқиш ишлари уюштирилиши зарур. Гўшт олиш учун мўлжалланган ихтисослаштирилган қорамол совхозларини ҳам тезликда мустаҳкамлаш керак, токи бундай хўжаликларнинг ҳар бирида йилига 800-1000 тонна гўшт етиштирилсин. Қорақалпоғистон АССРда яқинда Ильич номли ихтисослаштирилган совхоз ташкил этилган эди. Бу совхознинг тажрибаси арзон мол гўшти етиштиришни кўпайтириш учун катта имкониятлар борлигини кўрсатади. Совхозда 12,1 минг бош қорамол бор. 1965 йилда ҳар 100 сигирдан 94 тадан бузоқ олинди. Қорамолларнинг семириши 933 тонна ошди ёки планга нисбатан 133,2 процентни ташкил этди, қорамол вазнини бир центнер ошириш эса хўжаликка 69 сўм 5 тийинга тушди, яъни планда мўлжаллангандан 20 сўм 95 тийин кам бўлди. Совхоз қора мол гўштини сотишдан 205 минг сўм фойда олди. Аммо бундай хўжаликларнинг тажрибасидан қониқарсиз фойдаланилмоқда.

Кейинги йилларда гўшт ресурслари балансида қўй гўштининг салмоғи камайиб бормоқда. Қўй гўшти жами гўшт етиштиришнинг атиги 32 процентини ташкил этади. Гўштнинг ана шу қимматли турини кўпроқ етиштиришга эътиборни кучайтириш лозим. 1964 йилда республикада гўшт-ёғ берадиган 6 та ихтисослаштирилган қўйчилик совхози ташкил этилган эди. Бу совхозларнинг бераётган самараси ҳали жуда кам. Думбали қўйлардан олинадиган гўшт ва жун маҳсулотини кўпайтириш, айниқса Тошкент, Самарқанд, Қашқадарё областларида йирик гўшт-ёғ чорвачилиги совхозларини вужудга келтириш, Сурхондарё областидаги совхоз ва колхозларда ҳисор наслини такомиллаштириш соҳасидаги ишларни кучайтириш зарур.

Чорвачиликнинг «тез етилар» тармоқларига — чўчқачилик ва паррандачиликка жуда кам эътибор берилмоқда. Беш йилликда ихтисослаштирилган чўчқачилик совхозлари қурилишини тугаллаш ва уларнинг йилига камида 7-8 минг тонна чўчқа гўшти беришларини таъминлаш керак.

Биз парранда гўшти етиштиришни кўпайтиришга кўпроқ эътибор қилишимиз, ғаллакор совхоз ва колхозларда паррандачилик фермаларини анча кўпайтиришимиз керак. Курка боқишдан наф кўрадиган хўжаликларда курка боқувчи фермаларни вужудга келтириш керак. Беш йилликда парранда гўшти етиштиришни икки баравар кўпайтириш ва уни 20.8 минг тоннага етказиш зарур. Шу мақсадда Янгийўл, Андижон, Каттақўрғон, Ғиждувон районларида ҳар бири 2 миллион жўжа ўстирадиган бройлер паррандачилик фабрикаларини тезроқ қуриб битказиш керак. Йилқичилик соҳасидаги нуқсонларга ҳам барҳам бериш лозим. Жумладан, гўшт ва қимиз етиштириш учун ихтисослаштирилган йилқичилик хўжаликлари ташкил этиш, шунингдек ёш йилқиларни вояга етказиш ва [illegible] сонини тўлдириш зарур.

«Главзаготскотооткорм» хўжаликлари республикамизда гўшт ресурсларини кўпайтиришда анча катта ўрин олиши керак. Бу системадаги бўрдоқичилик [illegible] молларнинг [illegible] минг тонна [illegible]. Аммо бизда бу хўжаликларнинг имкониятларидан тўла фойдаланилмаётир.

Беш йилликда колхоз, совхозларда ва давлат хўжаликларида [illegible] 481 минг т[illegible] процент кўпайтириш мўлжалланган. Пахтачилик колхоз ва совхозларида [illegible] хўжаликнинг [illegible] рентабелли [illegible]ши керак. [illegible] ўринсиз, кўп [illegible]га барҳам бериш [illegible]. Қўлимизда бўлган маълумотлар етти йиллик мобайнида колхоз ва совхозларда уларнинг туёғи аслида қарийб уч марта янгиланганлигини кўрсатади. Бизда сигирларнинг ярми қисир қолаётган кўп хўжаликлар ҳали ҳам бор. Бу ҳол озуқанинг самарасиз сарфланишига, сут чорвачилигининг зарар кўришига олиб келади.

Сигирларни бракка чиқаришда давлат тартибини ўрнатиш, подада урғочи моллар сонини кўпайтиришга эришиш, барча хўжаликларда мол туёғини кўпайтиришни яхшилаш зарур. Шу беш йилликда колхозларда сигирлар сонини 26 процент кўпайтириш мўлжалланган. Бу топшириқ бажарилибгина қолмай, балки ошириб бажарилиши керак. Давлат хўжаликларида сигирлар сонини камида 42 процент кўпайтириш лозим. Республикада сигирларнинг сут маҳсулдорлигини ўрта ҳисобда 1.400-1.500 килограммгача ошириш лозим.

Республиканинг паррандачилари 1966 йил ярим йиллик планини муддатидан илгари бажардилар ва давлатга пландан ташқари 27,6 миллион дона тухум топширдилар. Аммо шундай бўлса ҳам бизда паррандаларнинг маҳсулдорлиги ҳали ҳам паст. Колхозларда ва давлат хўжаликларида тухум етиштиришдаги қолоқлик шунга олиб келдики, ҳозирги вақтда тухумларнинг 80 процентдан кўпроғи колхозчиларнинг, ишчи ва хизматчиларнинг шахсий хўжаликларида етиштирилмоқда, тухум[illegible] аҳоли [illegible] тайёрлан[illegible] фабрикала[illegible] турибди. [illegible] фабрика[illegible] пайсалга [illegible] нуқсонларни [illegible] лозим.

[illegible] мамла[illegible] қоракўл те[illegible] кўпроғини [illegible] республи[illegible] хом ашё [illegible] ишлаб бераётган [illegible] биридир. [illegible] Иттифоқда [illegible] қоракўл [illegible] йили кў[illegible] кўрсаткичларга [illegible] қўйдан [illegible] камайди. [illegible] бу соҳада [illegible] Сурхондарё об[illegible] совлиқ [illegible] областида [illegible] 110 қўзи олинди. Аммо шундай бўлса ҳам кейинги йилларда қоракўлчиликни ривожлантириш мутлақо қониқарли эмас. Дуруст, ўтган йили қоракўл қўйлар сони ундан аввалги йилдагига нисбатан 256 минг бош кўпайди. Лекин бундай ўсиш бизни сира ҳам қаноатлантиролмайди.

Ҳозирги вақтда республикада ҳали ўзлаштирилмай қолган яйловларга сув чиқариш ишлари тугалланмоқда. Эндиликда яйловларда хашакнинг кўп бўлишини таъминлаш — қоракўлчиликнинг ем-хашак базасини янада яхшилашнинг асосий резерви бўлиб қолмоқда. Шу беш йилликда Ўзбекистон ССРда 3,5 миллион гектар дашт ва ярим дашт яйловларга сув чиқариш мўлжалланади. Бундан ташқари, 3,7 миллион гектар майдонда молларни суғориш шохобчаларини реконструкция қилиш, 660 минг гектар майдонга ёввойи ўтлар экиш ҳамда 6,2 минг гектар майдондаги ерларни артезиан суви билан суғоришга тайёрлаш йўли билан яйловларни яхшилаш мўлжалланди. Яйловларимиздан ҳар йили камида 6 миллион тонна хашак олиниши керак.

Йирик қўйчилик районларида янги техника ва транспорт воситалари билан таъминланган, малакали кадрлар билан мустаҳкамланган машина-чорвачилик ва яйлов-мелиорация станцияларини вужудга келтириш пайти келди.

ЕМ-ХАШАК БАЗАСИНИ МУСТАҲКАМЛАЙЛИК

Партиямизнинг XXIII съездида кўрсатиб ўтилганидек, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш ва уларнинг сифатини яхшилаш — катта вазифадир. Бу вазифани ҳал этишнинг асосий йўли — мустаҳкам ем-хашак базасини вужудга келтиришдан ва шу асосда чорва мол маҳсулдорлигини, чорва молларнинг вазни ва семизлигини, сут соғиб олишни, жун қирқишни кўпайтиришдан, шунингдек мол туёғи ва паррандалар сонини оширишдан иборат.

Бу — жуда тўғри гап. Ем-хашак базасининг етишмаслиги — республикамизда чорвачиликнинг орқада қолаётганлигига асосий сабабдир. Кўп хўжаликлар озуқа экинлар учун суғориладиган ерларнинг жуда кам қисмини ажратадилар, озуқа экинлари кўпинча кам унумдор бўлган ва сув билан етарли таъминланмаган ерларга экилади, ўғит ҳам кам миқдорда солинади.

Бунинг натижасида ҳатто суғориладиган деҳқончилик шароитида ҳам вегетация даври узоқ давом этиши, ҳарорат етарли миқдорда бўлишига қарамай, хўжаликлар озуқа экинларидан кам ҳосил олмоқдалар. Колхоз ва совхозларнинг кўпчилиги гектар бошига кўп деганда 40-50 центнер беда, 100-150 центнер силосбоп экинлар олмоқда.

Кўп хўжаликларда маҳсулотнинг бир центнери ҳисобига ем-хашакдан фойдаланиш мутлақо қониқарсиздир, ем-хашак ҳам кўп сарф қилинади. 1964—1965 йилларда республикада бир килограмм сут тайёрлаш учун 2,7-2,8 озуқа бирлиги, қорамол вазнининг бир килограмм ортиши учун 12-14 ва чўчқалар вазнининг бир килограмм ортиши учун 11-14 озуқа бирлиги сарф қилинган эди. Ваҳолонки, етиштирилган озуқадан самаралироқ фойдаланаётган илғор хўжаликларда бошқача манзарани кўрамиз. Масалан, Калинин районидаги «Ўзбекистон 40 йиллиги» колхозида ва бошқа кўп хўжаликларда бир килограмм сут тайёрлаш учун 1-1,2 озуқа бирлиги, бир килограмм мол гўшти тайёрлаш учун 8-10 озуқа бирлиги сарф қилинмоқда.

Бизнинг республикамизда бедага муносабатни тубдан ўзгартирмай туриб, мустаҳкам ем-хашак базасини вужудга келтириш мумкин эмас. Шу сабабли пахта-беда алмашлаб экишни жорий қилиш, бедачиликни ривожлантириш — ем-хашак етиштиришни кўпайтиришда ҳал қилувчи тадбирдир.

1965 ва 1966 йилларда 160 минг гектардан кўпроқ ерга беда экилди, колхоз ва совхозлар ана шу ажойиб экинга кўпроқ эътибор бера бошладилар. Кўпгина хўжаликларда бедапоялар суғориб экин экиладиган бутун майдоннинг 15 процентини ва бундан ҳам кўпроқ миқдорини ташкил этади. Аммо Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг алмашлаб экишни жорий қилиш ҳамда бедачилик хўжалигини тубдан яхшилаш тўғрисида 1965 йилда қабул қилган қарорини барча хўжаликлар ҳам бажараяпти, деб бўлмайди.

Кўп колхоз ва совхозлар алмашлаб экиш юзасидан ишлаб чиқилган схемаларни эътиборга олмай, майда участкаларга беда экмоқдалар, бедани яхши парвариш қилмаётирлар, беданинг сийрак ўсиб нобуд бўлишига, ҳеч асос бўлмагани ҳолда бедазорларнинг бемаҳал бузиб, ҳайдаб юборилишига йўл қўймоқдалар.

1965 йилда пахта етиштириладиган зонада беданинг салмоғи бутун экин майдонининг атиги 6,8 процентини, Хоразм ва Андижон областларида эса 4,2-5,2 процентини ташкил этди.

Шу билан бирга ҳар бир областда суғориладиган деҳқончиликнинг бекиёс имкониятларидан моҳирлик билан фойдаланиб, пахтачилик ва чорвачиликни ривожлантиришни бирга қўшиб олиб бораётган хўжаликлар бор.

Беш йилликда республикада бедазорларни 202,3 минг гектар кенгайтириш, пичан етиштиришни эса 940 минг гектар кўпайтириш мўлжалланган. Бедачилик хўжалигини юксалтириш юзасидан белгиланган программани бажариш учун ҳамма чораларни кўришимиз керак.

Дон ўрнида ишлатиладиган ва силосбоп маккажўхори ҳосилдорлигини ошириш — мол озуқаси етиштиришни кўпайтиришнинг муҳим резервидир. Маккажўхори етиштириш агротехникасини яхшилаш билан бир қаторда тегишли сорт ва гибридларни танлаш ҳам муҳим ишдир.

Республикадаги барча хўжаликларда жуда қимматли озуқа экини — оқжўхори етиштиришни кенг ривожлантириш лозим. Ширали ва хашаки лавлаги майдонларини анча кенгайтириш, силосбоп барча экинларнинг ҳосилдорлигини ошириш ва ширали озуқалар етиштиришни кескин суратда яхшилашга эришмоқ керак.

Бизнинг шароитимизда чорва молларни бутун йил бўйи кўк ва ширали хашак билан таъминлаш учун барча имкониятлар мавжуддир. Республикадаги кўп хўжаликлар сентябрь-октябрь ойидан тортиб апрель ойигача гектар бошига 200-250 центнер жавдар кўк поясини етиштирадилар. Жавдар, беда, силосбоп маккажўхори ва оқжўхори пояси сигирларни бутун йил бўйи боқиш учун озуқа базасини вужудга келтиради. Ҳозир республикамиз учун 8 минг тонна жавдар уруғи олдик. Бу уруғнинг ҳаммасини экиш керак.

Чорвачиликни интенсив ривожлантириш учун мустаҳкам ем-хашак базасини вужудга келтириш юқори сифатли омихта озуқаларни етиштириш билан чамбарчас боғланган. Республикада бундай озуқаларни етиштириш анча кўпайди ва 1970 йилга келиб, 800 минг тоннага етказиш керак. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети омихта озуқа тайёрловчи саноатнинг ишини қараб чиқди, омихта озуқа етиштиришни яхшилаш юзасидан конкрет чоралар белгиланди. Республика Ғалла маҳсулотлари ва омихта озуқа саноати министрлиги белгиланган тадбирларни амалга ошириш учун сабот билан кураш олиб бориши, омихта озуқалар етиштиришда тартиб ўрнатиши лозим.

Ёғ-мой саноатида тайёрланадиган кунжара, шрот ва шелуха каби озуқаларнинг ғоят керакли эканлиги ҳаммага маълум. Янги беш йилликда улар анча кўп ишлаб чиқарилади.

Қўқон ёғ комбинатида Совет Иттифоқида биринчи бўлиб, турли озуқа моддалари қўшилган донадор шрот ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Бу — донадор шротнинг тўйимли бўлишини анча оширади. Бошқа ёғ комбинатлари ҳам донадор шрот ишлаб чиқаришни уюштиришлари жуда муҳимдир.

Омихта озуқага витаминли пичан унини қўшиш — чорва моллар ва паррандаларни боқиш учун катта аҳамиятга эга. Афсуски пичан унини етиштириш бизда яхши йўлга қўйилмаган.

НАСЛЧИЛИК ИШИНИ ЮКСАК ДАРАЖАГА КЎТАРАЙЛИК

Ем-хашак базаси чорвачиликни ривожлантириш учун асосий негиз деб ҳисобланса, наслчилик ишининг яхши йўлга қўйилиши ҳам жуда муҳим воситадир. Бусиз чорвачиликни тез юксалтириш, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, уларнинг таннархини арзонлаштириш ва чорвачиликнинг рентабеллигини ошириш мумкин эмас.

Маълумки зотли моллар маҳсулот бирлиги учун зоти яхшиланмаган молларга қараганда 1,5—2 баравар кам ем-хашак ейди. Республикамизда зотли қорамоллар репродукцияси етиштирадиган давлат наслчилик заводлари, зотли қўйлар репродукцияси етиштирадиган наслчилик заводлари, илмий-тадқиқот институтларининг наслчилик станциялари, наслчилик ва таянч пунктлари тармоқлари вужудга келтирилгандир. Улар молларнинг зотини оммавий тусда яхшилаш, сунъий қочириш, шунингдек чорвачиликда бошқа илғор усулларни татбиқ қилишга даъват этилгандир.

Кейинги беш йил ичида республикада қорамол туёғи 2 баравар кўпайди ва барча чорва молларининг 54 процентини ташкил этди. Шу давр ичида республикага 80 минг бош зотли ва зоти яхшиланган қорамол келтирилди. Бу эса кўп колхоз ва совхозларнинг ғоят маҳсулдор чорвачиликни вужудга келтиришлари, фермаларни тўлдириш учун зотли моллар етиштиришни йўл қўйишларига имконият яратиб берди.

Аммо қора моллар зотини яхшилаш ҳануз жуда суст бормоқда. Кўпгина колхоз ва совхозларда наслчилик иши яхши йўлга қўйилмаган, зотли молларни боқиш учун нормал шароит вужудга келтирилмаётир. Бунинг натижасида зотли моллардан кам маҳсулот олинмоқда, кўп чорва моллар нобуд бўлмоқда.

Наслчилик ишининг ана шундай аҳволи маҳсулот етиштиришни кўпайтиришга ҳалақит бермоқда. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети яқинда республикада наслчилик ишини яхшилаш чоралари тўғрисида қарор қабул қилди. Белгиланган тадбирларнинг амалга оширилиши чорвачиликдаги ана шу муҳим ишни яхшилаш имконини беради.

ЧОРВАЧИЛИКНИНГ ЮКСАК РЕНТАБЕЛЛИГИ УЧУН

КПСС Марказий Комитетининг март Пленумида ишлаб чиқилган иқтисодий тадбирларни амалга ошириш республикадаги кўп колхоз ва совхозларнинг чорвачилик рентабеллигини оширишлари учун имконият яратиб берди.

Аммо хўжаликларнинг талайгина қисмида чорвачиликда кўп меҳнат талаб этадиган ишлар ҳали ҳам суст механизациялаштирилган, чорва молларнинг маҳсулдорлиги кам, ем-хашакнинг таннархи жуда баланд бўлиб, ўринсиз харажатлар кўпайиб бормоқда. Шу сабабли умуман республикада, хусусан колхозларда чорвачилик фойда эмас, балки зарар кўрилаётган соҳа бўлиб қолмоқда.

Кўп хўжаликларимизнинг иш тажрибаси маҳсулотнинг таннархини камайтириш ва чорвачиликнинг рентабеллигини ошириш учун катта имкониятлар борлигини кўрсатади.

1965 йилда «Бойсун» совхозида қорамол вазнини бир центнер ошириш таннархи 53 сўм 27 тийин бўлгани ҳолда, республикадаги совхозларда 115 сўмдан ошиб кетди.

Кўп меҳнат талаб этадиган оғир ишларни механизациялаш ва электрлаштириш асосида меҳнат сарфини камайтириш чорвачиликнинг рентабеллигини ошириш учун катта аҳамиятга эгадир. Афсуски, республика чорвачилигида ишлаб чиқариш процессларини механизациялаш ҳали ҳам жуда паст даражада қолмоқда. «Узсельхозтехника» органлари фермалардаги оғир ишларни механизациялаш, хўжаликларга механизмлардан юксак унум билан фойдаланишда кўмаклашиш юзасидан ишларни қатъиян яхшилашлари лозим. Бу қишлоқ хўжалиги министрлиги органларига ҳам тааллуқлидир.

Биз совхозларда ва хусусан колхозларда чорвачилик ходимлари меҳнатини ташкил этишни такомиллаштириш учун кўп иш қилишимиз, гўшт, сут, тухум, қоракўл тери, жун етиштиришда ва [illegible] таннархини камайтиришда уларнинг моддий манфаатдорлигини оширишимиз лозим.

ФАННИНГ РОЛИНИ ОШИРАЙЛИК

Чорвачиликни янада ривожлантириш соҳасидаги катта вазифаларни ҳал этишда фан ходимлари муҳим роль ўйнайди. Партиямизнинг XXIII съезди [illegible] чиқаришда [illegible] фойдаланиш[illegible] янада ри[illegible] катта роль [illegible]ди. Шу му[illegible]чилик, вет[illegible]лик, қишлоқ [illegible]си илмий т[illegible]нинг, Самарқанд [illegible]лоқ хўжал[illegible] кўп сонли к[illegible]ларини ва [illegible]матикасини [illegible] қишлари, ас[illegible]публика чор[illegible]ган муҳим в[illegible]га қаратишлари [illegible].

Институтларимизнинг, уларда ишловчи олимларнинг бутун куч-ғайрати чорвачиликнинг барча тармоқларини интенсивлаштиришнинг энг муҳим проблемаларини ишлаб чиқишга, [illegible] чорвачилик фермалари ходимларига актив ёрдам беришлари керак.

ГЎШТ-СУТ САНОАТИНИ ЖАДАЛ РИВОЖЛАНТИРАЙЛИК

Республика гўшт-сут саноатининг ишида жиддий камчиликлар бор. Халқ контроли органлари томонидан ўтказилган текширув кўп корхоналарнинг паст сифатли сут маҳсулотларини ҳали ҳам кўп миқдорда ишлаб чиқараётганликларини кўрсатди. Кўп заводларда ишлаб чиқариш маданияти паст. Баъзи областлардаги сут заводларининг ишлаб чиқариш қувватлари етарли бўлмагачлиги сабабли бу заводлар сутни ўз вақтида қабул қилиб олиш ва қайта ишлашни таъминламаётирлар. Бу маҳсулотларни қайта ишлаш вақтида ҳосил бўлган чиқиндилардан фойдаланиш тўғрисида етарли даражада ғамхўрлик қилинмаётир. Кўпгина пунктларда сутни қабул қилиб олиш шартлари қўпол равишда бузилмоқда, сутнинг мойи камайтириб кўрсатилмоқда, қабул қилинган сутни ҳисобга олиш яхши йўлга қўйилмаган.

Шу беш йилликда давлат ресурслари ҳисобига гўшт етиштиришни 27 процент, колбаса маҳсулотлари етиштиришни 34 процент, қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари (сутга айлантирилганда) етиштиришни 64 процент, пишлоқ ва бринза етиштиришни 2,1 баравар кўпайтириш кўзда тутилади. Тошкент, Қарши гўшт комбинатларини, Тошкент сут комбинатини, Хўжайли, Нукус, Гулистон, Самарқанд сут заводларини қуриш, Жиззах, Нарпай сут заводларини реконструкция қилиш мўлжалланади. Шу билан бирга сут заводларининг қуйи шохобчаларини — сепаратор бўлимларини қуришга, уларни музхона ва буғ (пар) билан таъминлашга алоҳида эътибор бериш лозим. Савдо министрлиги гўшт ва хусусан қаймоғи олинмаган сут маҳсулотларини сотишдаги жиддий нуқсонларни йўқотиш учун тегишли чораларни кўриши керак.

ЧОРВАЧИЛИКНИ КАДРЛАР БИЛАН МУСТАҲКАМЛАЙЛИК

Кейинги йилларда республикамизда чорвачилик фермаларини мутахассис кадрлар ва оммавий касбларда ишловчи ходимлар билан мустаҳкамлаш соҳасида анча ишлар қилинди. Ҳозирги вақтда республикадаги колхозлардагина 3.500 га яқин зооветеринар мутахассислар ишламоқда. Совхозлардаги бош зоотехниклар ва ветеринария врачларининг 99,6 процентини дипломли мутахассислар ташкил этади.

Бизнинг ажойиб кишиларимиз — Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари «Томди» совхозининг старший чўпони Қалабой Абдураҳмонов, «Қизилқум» совхозининг старший чўпони Саман Пирназаров, «Ленинчи чорвадор» колхозининг старший чўпони Равшан Саидов, «Ғузор» совхозининг старший чўпони Бойхон Холиқулов, «Красний водопад» тажриба хўжалигининг сут соғувчиси Анастасия Чудная, «Чиноз» совхози сут соғувчилар бригадасининг бошлиғи Эргаш Даданов, «Славянский» совхозининг чўчқа боқувчиси Клавдия Винник ва бошқа илғорлар фидокорона меҳнатлари билан юксак ишлаб чиқариш кўрсаткичларига эришдилар ва республиканинг барча чорвадорлари учун намуна кўрсатмоқдалар.

Шу билан бирга чорвадор кадрлар билан ишлашда катта-катта камчиликлар бор. Кўпинча махсус маълумоти бўлмаган кишилар фермаларнинг мудири бўлиб ишламоқда. Бир қанча хўжаликларда ферма ходимларининг штатлари ҳаддан ташқари ошириб юборилган. Чорвачилик мутахассисларининг кўпи ўз ихтисослари бўйича эмас, балки халқ хўжалигининг бошқа тармоқларида ишламоқдалар. Шу билан бирга чорвачиликка раҳбарлик қилувчи ташкилотларга тасодифан кириб олган «практик» деб аталувчи кишилар ҳам оз эмас.

Республикада жамоат чорвачилигига малакали раҳбарлик қилишни таъминлаш мақсадида мутахассисларни кўпроқ тайёрлаш чоралари кўрилмоқда. Беш йилликда махсус ўрта қишлоқ хўжалик ўқув юртларидагина 3.400 дан ортиқ мутахассис тайёрланади.

Республика чорвачилигида 30 мингдан ортиқ чўпон, 15 мингга яқин сут соғувчи, 19 минг молбоқар бўлиб, жами 100 мингга яқин киши ишламоқда. Кейинги бир ярим йил ичида курс ва семинарларда 15 мингдан ортиқ киши қайтадан тайёрланди, шу жумладан 372 чорвадор машҳур сут соғувчи Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Анастасия Чудная нинг илғор тажриба мактабида таълим олди. Биз оммавий касблардаги чорвачилик ходимларини тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш соҳасидаги ишни бутун чоралар билан кучайтиришимиз лозим.

Чорвачилик ходимлари учун зарур маданий-маиший шароитларни яратиш — чорвачиликни янада ривожлантиришнинг энг муҳим шартидир. Яйловларда хўжалик-маданий марказларни тезроқ вужудга келтириш, уларда медицина, маданий-маиший муассасалар, магазин, мактаблар, мактабгача тарбия муассасалари, зооветеринария пунктларини ташкил этиш лозим. Мактаб-интернатлар биноларини ҳам кўпроқ қуриш керак. Узоқ жойлардаги яйловларга газета ва журналларни ўз вақтида етказиб бериш, ўз хўжаликларидан олис жойларда ишлаётган чорвадорларга кинофильмларни тез кўрсатиб туриш зарур.

БЕШ ЙИЛЛИК БИРИНЧИ ЙИЛИ ТОПШИРИҚЛАРИНИ БАЖАРАЙЛИК

Республика чорвадорлари партия ташкилотларининг раҳбарлигида гўшт, сут, тухум, жун сотиш ярим йиллик планларини муваффақиятли бажардилар. Булар ўтган йилдагидан кўпроқ тайёрланди ва сотилди.

Аммо чорвачиликнинг энг муҳим маҳсулотларини етиштириш ва давлатга сотиш ҳамда мол туёғини кўпайтиришда жиддий суратда орқада қолаётган районлар, колхозлар ва совхозлар ҳам оз эмас. Масалан, Бухородаги колхоз ва совхозлар ёш моллар сонининг кескин суратда камайиб кетганлиги орқасида бу йил давлатга 103 минг дона қоракўл терисини етказиб бермадилар. Бу областда ем-хашак тайёрлаш ва чорва мол қишловига ҳозирлик соҳасидаги ишлар қониқарсиз уюштирилган. Бошқа областларнинг кўп районларида жумладан, Бекобод, Гулистон, Бағдод, Задарё, Пастдарғом, Қарши, Сариосиё, Урганч, Амударё районларида ҳам аҳвол шундай.

Чорва қишловининг бошланишига саноқли кунлар қолди. Ем-хашак тайёрлаш соҳасидаги судралишга ортиқча тоқат қилиб бўлмайди. Ем-хашак запасини тўлдириш учун барча имкониятлардан фойдаланмоқ керак.

Ҳозир бедани камида яна бир марта ўриб олиш, барча колхоз ва совхозларда дағал хашак жамғариш планини пахта йиғим-терими оммавий тусда бошлангунга қадар тугаллаш учун барча имкониятлар мавжуд. Силос бостириш ишларини ҳар томонлама кучайтириш лозим, токи яшил масса нобуд бўлишига йўл қўйилмасин, маккажўхори ва оқжўхорининг иккинчи ўрими ўз вақтида йиғиб олинсин.

Ҳар бир хўжаликда чорва қишловига қандай тайёргарлик кўрилаётганлигини эътибор билан кўздан кечириш, ем-хашакни мол қишлайдиган жойларга, хусусан олисдаги яйловларга тезроқ етказиб бериш, чорвачилик бинолари қурилиши ва ремонтини тездан битказиш лозим. Колхоз ва совхозлар олдида қўзилатиш кампаниясини яхши ўтказиш вазифаси турибди.

Ҳеч шубҳа йўқки, Ўзбекистон чорвадорлари ва барча қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари партия ташкилотининг раҳбарлигида беш йилликнинг биринчи йили планларини ва социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажарадилар, чорва қишловини муваффақиятли ўтказиш учун намунали тайёргарлик кўрадилар ва бу билан гўшт, сут, тухум ва бошқа маҳсулотларни етиштиришни бутун чоралар билан кўпайтириш йўлида янги қадам қўядилар, КПСС XXIII съездининг чорвачиликни янада юксалтириш ҳақидаги Директиваларини муваффақиятли бажариш учун асос яратадилар (Қарсаклар).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ IV ПЛЕНУМИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СЕКРЕТАРИ ЎРТОҚ Р. Н. НИШОНОВ ДОКЛАДИ ЮЗАСИДАН МУЗОКАРАЛАР

Ўзбекистон қишлоқлари обод бўлмоқда. Республикамиз экономикаси ва маданиятининг ҳозирги даражаси коммунистик қурилишнинг муҳим вазифаларини — шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги, ишчилар синфи билан колхозчи деҳқонлар ўртасидаги социал-иқтисодий ва маданий-маиший тафовутларни бартараф қилиш вазифаларини ҳал этиш учун қулай шарт-шароитларни вужудга келтирмоқда. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленумида худди шу тўғрида гап борди.

Пленум қатнашчилари «КПСС XXIII съездининг қарорлари муносабати билан қишлоқ маданиятини юксалтириш соҳасида республика партия ташкилотининг вазифалари» тўғрисида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети секретари Р. Н. Нишоновнинг докладини муҳокама қилдилар.

Андижон область партия комитетининг биринчи секретари **А. Ҳайдаров** музокараларни бошлаб берди. Областимизнинг коммунистлари ва барча меҳнаткашлари, — деди у, — мамнуният билан шуни қайд қиладиларки, қишлоқ меҳнаткашларининг маданиятини юксалтириш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилиш кейинги йилларда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг фаолиятида асосий вазифалардан бири бўлиб қолди.

Областимиздаги колхоз ва совхозларнинг ҳаммаси электрлаштирилди, колхоз ва совхоз хонадонларининг 80 процентида Ильич чироқлари бор. 1964—1965 йилларда қишлоқларда пудрат усули билан 200 минг квадрат метр ҳажмида уй-жой қурилди. Колхозчиларнинг кучи билан 9 минг 100 уй барпо этилди. Колхозлараро қурилиш ташкилотлари йўли билангина икки ярим йил ичида 4500 уй-жой, мактаб бинолари қурилди, 28 минг ўқувчи сиғадиган қўшимча хоналар, 38 та болалар боғчаси ва ясли, 11 туғруқхона ва касалхона, 15 ҳаммом ва 13 клуб, кинотеатрлар ва бошқа кўпгина ишлаб чиқариш объектлари ҳамда маданий-маиший объектлар фойдаланиш учун топширилди.

Ленинск, Чуст, Хўжаобод ва Янгиқўрғон районларида уй-жой ва маданий-маиший объектлар қурилиши муваффақиятли давом эттирилмоқда. Шу давр ичида янги йўллар очиш, қишлоқларни сув билан таъминлаш ва радиолаштириш, колхозчиларга ва совхоз ишчиларига маиший, савдо ва медицина хизматини яхшилаш соҳасида анча иш қилинди.

Маданий-маиший муассасаларнинг фаолияти анча яхшиланди.

Нотиқ Андижон область деҳқонларининг қишлоқ маданиятини юксалтириш соҳасида эришган муваффақиятлари тўғрисида гапириб, коммунистик меҳнат учун мусобақа ўтказаётган колхоз бригада ва фермалари советларининг фаолиятига батафсил тўхталиб ўтади. Бу советлар ишларининг уч йиллик тажрибаси ишлаб чиқариш ва турмушни яхшилашда уларнинг актив роль ўйнаётганлигини яққол кўрсатади. Уларнинг ташаббуси билан дала шийпонларида душхоналар жиҳозланмоқда, колхозчилар қулай иш кийими билан таъминланмоқда. Телевизорлар, радио, кўчма кутубхоналар, сотувчисиз дўконлар қишлоқ меҳнаткашларига хизмат қилмоқда, қишлоқ меҳнаткашларининг болаларини яхши тарбиялаб ўстиришга эътибор қилинмоқда. Ёзлик дала шийпонларидаги махсус жадваллар коллектив меҳнати ва турмушининг бутун шарт-шароитларини тўла акс эттиради.

Ҳозирги вақтда областда юзта шундай дала шийпони бор. Ўрим-йиғим бошланадиган пайтгача уларнинг сони беш юзтага етказилади.

Шу йил бошидан тажриба тариқасида 33 йирик колхозда правление раисининг маданият ва турмуш масалалари билан шуғулланувчи ўринбосари лавозими жорий қилинди. Бу хўжаликларда клублар, кутубхоналар, болалар боғчалари ва яслиларнинг иши анча яхшиланганлигини, маданиятни юксалтириш ва дала шийпонларида ободончилик тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилинганлигини тажриба кўрсатди. Правление раисининг маданий ишлар бўйича ўринбосарлари турмуш университетларининг фаолиятига, аҳоли турган жойда ишлашга, ёшларнинг ўқишига доим эътибор бермоқдалар. Хуллас, бундай ўринбосар колхозчилар ўртасида маданий-оммавий ва ғоявий-сиёсий ишни такомиллаштиришда колхоз правлениеси ва партия ташкилотининг актив ёрдамчиси бўлиб қолмоқда. Бизнинг фикримизча, бошқа йирик хўжаликларда ҳам янги лавозимни жорий қилиш мақсадга мувофиқдир.

Ўзбекистон Компартиясининг XIII пленумидан кейин область партия ташкилоти колхозларнинг имкониятларини ҳисобга олиб, қишлоқларни қайта қуриш ва қурилиш ишларининг ўн йиллик планини ишлаб чиқди ҳамда тасдиқлади. Ўртоқ Ҳайдаров бу планнинг қандай бажарилаётганлиги билан пленум қатнашчиларини таништиради, планни амалга оширишда, жумладан колхозлараро қурилиш ташкилотларининг материаллар ва механизмлар билан, якка тартибда қуриладиган уй-жойларнинг пухта ишланган лойиҳалари билан таништиради, қишлоқлар қурилишининг бош планларини ишлаб чиқишдаги сусткашлик билан боғлиқ бўлган нуқсонлар ҳақида гапиради.

Тошкент область партия комитетининг секретари **Х. Р. Мусахонова** сўз олади. Кейинги вақтларда, дейди у, республикада қишлоқ меҳнаткашлари турмуш маданиятини юксалтириш соҳасида анча иш қилинди. Тошкент областининг мисолида буни яққол кўриш мумкин. Икки ярим йил ичида 422 минг квадрат метр ҳажмида уй-жой, 26 минг ўринли мактаб биноси қурилди, шу жумладан, колхозлар ва совхозлар ҳисобига 16 минг ўринли мактаб биноси, 3 минг ўринли мактабгача тарбия муассасалари қурилди, 20 мингга яқин квартира электр билан таъминланди. Маданият саройи, 24 клуб, 79 кинотеатр фойдаланиш учун топширилди, янги магазинлар, ошхоналар, чойхоналар, кафелар очилди.

Шу билан бирга, ўртоқ Мусахонова айтадики, партия ташкилоти қишлоқ маданиятини юксалтириш учун мавжуд имкониятларнинг ҳаммасидан ҳали тўғри фойдалангани йўқ. Бу соҳада нуқсонлар бор. Область партия комитети район партия ташкилотларига ана шу муҳим соҳага раҳбарликни яхшилашни ҳам топширди. Аммо, республика ташкилотларининг ёрдамисиз бир қанча масалаларни ҳал этиш мумкин эмас. Ҳозирги вақтда областда посёлкалари шаҳардан кам фарқ қиладиган хўжаликлар оз эмас. Бошқа хўжаликлар ҳам улар даражасига етиш учун ҳаракат қилмоқдалар. Аммо, хўжаликларнинг иқтисодий имкониятларига қарамай, янги бинолар қуришда баъзан қийинчиликларга дуч келинмоқда. Етарли миқдорда бақувват қурилиш ташкилотларининг, яхши типовой лойиҳаларнинг, бош планларнинг йўқлиги бунга асосий сабаб бўлмоқда.

Республика Госплани бу масалада маҳаллий партия ва совет ташкилотларига ёрдам бермоғи зарур.

Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари **К. Камолов** қуйидагиларни айтади: Қорақалпоғистон партия ташкилоти Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIII пленумининг қарорларини бажара бориб қишлоқда маданий қурилиш масалалари билан чуқурроқ ва бир мақсадни кўзлаб шуғуллана бошлади. Меҳнаткашларни ғоявий-сиёсий тарбиялаш, турмушда ҳам, ишлаб чиқаришда ҳам янги одат ва маросимларни жорий қилишга эътибор кучайтирилди, илмий-атеистик пропаганда анча активлаштирилди.

Область партия комитети ва автоном республика Министрлар Совети Тўрткўл районидаги Ильич номли колхоз ва Тахтакўпир совхозининг маданий-маиший қурилиш ҳамда маданият ва турмушни яхшилаш уч йиллик планини тузиш соҳасидаги қимматли ташаббусини маъқулладилар. Бу ташаббус бошқа хўжаликларда ҳам муҳокама қилинди ва олинган мажбуриятларни амалга ошириш юзасидан конкрет тадбирлар белгиланди. Район марказлари обод бўлмоқда. Манғит, Беруний, Хўжайли, Қўнғирот ва Тўрткўлда янги кўчалар, янги кварталлар пайдо бўлди, асфальт ётқизилган йўлларнинг узунлиги бир неча бор оширилди.

Автоном республикада ҳашар усули билан йўл қуриш яхши традиция бўлиб қолди. Ўтган йил охирида Нукус—Тўрткўл йўли трассасига тупроқ ётқизишда барча районлар қатнашди. Ички йўллар қурилиши икки ойлиги муваффақиятли тугалланди.

Аммо, Қорақалпоғистондаги колхоз ва совхозлар маданий қурилишда Ўзбекистоннинг бошқа областларидан орқада қолаётганлигини сезмаслик ярамайди. Аҳолининг кўп қисми хуторларда яшайди. Бу эса, ободончилик, электрлаштириш соҳасидаги чораларни амалга оширишни қийинлаштиради. Мактаб ва уй-жой қурилишида, меҳнаткашларга маданий хизмат кўрсатишда, маданий-оқартув муассасалари ва коммунал муассасаларнинг фаолиятида жиддий камчиликлар бор. Барча район марказларида водопровод қурилишини, колхозларда эса, канализация ишларини жадаллаштириш чораларини кўриш зарур, совхозларнинг барча бўлимлари ва марказий усадьбаларида артезиан қудуқларини қазиш ишларини 1967 йилгача тамомлаш керак.

Ўртоқ Камолов Қорақалпоғистон халқ хўжалиги ва маданиятини ривожлантиришга эътибор бермаётганликлари учун республика ташкилотларини, жумладан Ўзбекистон ССР Алоқа министрлигини танқид қилади.

Самарқанд областининг кенг жамоатчилиги, дейди Самарқанд область ижроия комитетининг раиси **А. А. Хўжаев**, қишлоқ маданиятини юксалтириш соҳасидаги ишларни уюштиришда актив қатнашмоқда ва маданий қурилишнинг боришини амалий суратда контроль қилишга ёрдам бермоқда. Областдаги мусобақадош колхоз ва совхозлар ўтган йили ва бу йил бир-бирларига икки марта ўзаро текшириш бригадаларини юбордилар. Бу бригадалар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIII пленумининг қарорлари қандай бажарилаётганлигига баҳо бердилар. Бу чораларнинг ҳаммаси кейинги икки йил ичида областда қишлоқ меҳнаткашларининг маданияти ва турмушини яхшилаш учун кўп иш қилиш имконини берди.

Шу давр ичида 530 маданий-маиший муассаса бинолари қурилди, кўпгина янги клублар, кинотеатрлар, мактабгача тарбия муассасалари вужудга келтирилди.

Область партия комитети ва область ижроия комитети шаҳар типидаги посёлкалар қурилишига катта эътибор бермоқдалар. Архитекторлар колхозчиларнинг истакларини эътиборга олиб, колхоз посёлкалари қурилишининг тажриба лойиҳасини ишлаб чиқдилар. Ҳозирги вақтда Нарпай районидаги Киров номли, Булунғур районидаги «Октябрь», Иштихон районидаги Ленин номли колхозда шу лойиҳа асосида қурилиш ишлари олиб борилмоқда. Бу жойлардаги посёлкаларда икки қаватли коттежлар қурилмоқда ва томорқа участкалари барпо этилмоқда. Уйлар марказлаштирилган тартибда иситилмоқда, иссиқ сув, канализация, водопровод, телефон, радио ҳам мавжуд бўлади. Посёлканинг ҳар бир зонасида мактаб, болалар боғчаси ва ясли, ошхона, клуб, кинотеатр, ҳаммом, кир ювиш комбинати ва бошқа маданий-маиший объектлар жойлаштирилади. 1967 йилда яна ўн колхозда шундай посёлкаларни барпо этиш учун ҳозир тайёргарлик ишлари олиб борилмоқда.

Қишлоқ маданиятини юксалтириш масаласининг Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленумида муҳокама қилинаётганлиги, деб таъкидлайди Сирдарё область партия комитетининг секретари **М. Умбетов**, сиёсий ва амалий жиҳатдан катта аҳамиятга эга бўлиб, колхоз ва совхозларда ишлаб чиқарувчи кучларни муваффақиятли ривожлантиришга ижобий таъсир кўрсатади.

Сирдарё областидаги партия ва совет органлари КПСС XXIII съездининг ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIII пленумининг қарорларини амалга ошира бориб, аҳоли яшайдиган пунктларни обод қилиш ва қишлоқ маданиятини юксалтириш соҳасида анча иш қилдилар. Маданий-оқартув муассасаларининг моддий базаси кенгайтирилди. 37 маданият саройи, 32 кинотеатр, 41 кутубхона, 19 маиший хизмат уйи, 131 дала шийпони, 67 комплекс спорт майдончаси қурилиб, фойдаланиш учун топширилди. Маданий-оқартув муассасаларининг иш мазмуни анча яхшиланди.

Область партия комитети яқинда маданий-оқартув муассасаларининг моддий базасини кенгайтириш чоралари тўғрисида қарор қабул қилди ва маданият муассасаларини ривожлантириш беш йиллик плани юзасидан область маданият бошқармаси белгилаган тадбирларни тасдиқлади.

Ўртоқ Умбетов ҳозирги вақтда қишлоқлар учун бинокор кадрлар тайёрлашга жиддий эътибор бериш керак, деб ҳисоблайди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XIII пленумидан кейин, дейди Ленинград район партия комитетининг биринчи секретари **У. Сатторов**, кўпгина партия ташкилотлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари қишлоқда турмуш маданиятини яхшилаш соҳасида ўз имкониятларига янгича қарайдиган бўлдилар.

Ленин номли колхоздагилар қишлоқ меҳнаткашлари учун яхши маданий-маиший шароитларни вужудга келтирмай туриб хўжаликни ривожлантириш мумкин эмаслигини кўпданоқ тушуниб олганлар. Шуни айтиш кераки, бошқа баъзи колхозлардаги каби бу хўжаликда ҳам, даставвал маблағлар етишмай қолди. Лекин шундай бўлса ҳам, партия ташкилоти ва колхоз правлениеси 120 ўринли болалар яслиси, ошхона, 50 ўринли касалхона, 50 ўринли туғруқхона, маиший хизмат комбинати ва магазин биносини қуриш учун имкониятларни қидириб топдилар.

Ҳозирги кунда бу колхоздаги деҳқонларнинг ҳаёти шаҳар кишиларининг ҳаётидан кам фарқ қилади. Бу колхознинг аъзолари кўп иш ҳақи олибгина қолмай, балки маданий дам олиш учун зарур имкониятларнинг ҳаммасига ҳам эгадирлар. Улар ҳозир овқат тайёрлаш учун кўп вақтни бекорга сарф қилмайдилар, уларнинг радио, телевизор, пойафзал ва кийимларни ремонт қиладиган жойлари бор. Колхозчиларнинг болалари болалар боғчаларида ва мактабларда яхши тарбияланмоқда. Карл Маркс номли, Ленин номли колхозларда, «Коммунизм» колхозида колхозчилар маданияти ва турмушини яхшилаш иши тузук йўлга қўйилган. Аммо афсуски, бундай хўжаликлар районда ва областда ҳали кўп эмас. Клублар, маиший муассасалари қуриш суръатлари ҳали паст даражада эканлиги кўп хўжаликларга хос хусусиятдир.

Нотиқ қишлоқда маданий-маиший қурилишни кенгайтириш имконини берадиган бир қанча масалаларга тўхталиб ўтади.

Ўзбекистон ССР маданият министри **З. Р. Раҳимбобоева** ўз нутқида қуйидагиларни таъкидлайди: Кейинги вақтларда республикада маданий оқартув муассасалари шохобчалари анча кенгайтирилди. Тошкентда республика болалар кутубхонасини вужудга келтириш масаласи ҳал этилди. Барча областларда болаларнинг мустақил кутубхоналари ташкил этилди. Маданият министрлиги ҳузурида клуб ишлари бўйича илмий-методика кабинети тузилди, маданий оқартув муассасалари ходимларининг малакасини оширувчи республика базаси ишлаб турибди. Ҳозирги вақтда республикада 230 та махсус автоклуб бор. Бу автоклублар кутубхоналар, киноустановкалар, радиоаппаратлари билан таъминланган. Бундан ташқари, 16 та кўчма музей ташкил этилди.

Маданият органлари кейинги йилларда қишлоқларда маданий ўчоқларни кенгайтиришга айниқса катта эътибор беришди. 1964—1965 йиллардагина қишлоқларда 166 клуб ва 1298 кутубхона, шу жумладан 457 колхоз кутубхонаси очилди.

Маданий оқартув муассасаларининг иш мазмуни ҳам кўп жиҳатдан ўзгарди. Масалан, Сирдарё область, Жиззах районидаги «Москва» колхозининг Маданият саройи ҳақли суратда ном чиқарди. Бу ерда мароқли кечалар, лекциялар, мунтазам суратда ўтказилмоқда, кўргазмали агитация жуда яхши уюштирилган, бадиий ҳаваскорлик коллективлари актив иш олиб бормоқда. Турмуш маданияти университети ҳаммага манзур бўлди. Бу колхозда мароқли оммавий иш олиб борилмаётган биронта ҳам дала шийпонини кўрмайсиз. Бундай мисоллар кўп.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XIII пленумидан кейин маданий-оқартув ишларининг янги формалари маданият муассасалари практикасида айниқса кенг жорий қилина бошланди. Халқ университетлари, халқ театрлари ва ансамбллари, одамларни қизиқтирадиган ишлар билан шуғулланувчи клублар ташкил этилмоқда ва улар муваффақиятли иш олиб бормоқдалар. Бахт уйлари янги одатларни меҳнаткашлар турмушига жорий қилиш соҳасидаги фаолиятнинг энг мароқли формаларидан биридир. Ҳозир республикада юздан ортиқ бахт уйлари бор. Колхоз, совхоз ва район маданият паркларини ташкил этиш соҳасида иш олиб борилмоқда. Бир йил ичида 50 дан ортиқ район парки ва 30 га яқин колхоз парки очилди.

Ўртоқ Раҳимбобоева маданий оқартув ходимлари кадрларини тайёрлаш ва жой-жойига қўйишни яхшилаш зарурлиги тўғрисида гапиради.

Партия XXIII съезди ва КПСС Марказий Комитетининг кейинги Пленумлари қарорларидан илҳомланган совет халқи, — деди Хоразм область, Ҳазорасп районидаги Нариманов номли колхоз раиси **И. Дўсов**, — коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш соҳасида зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқда. Партия ва ҳукуматимиз илмий асосда программа ишлаб чиқиб, меҳнаткашларнинг куч-ғайратини мамлакат экономикасини бутун чоралар билан мустаҳкамлашга сафарбар қилмоқдалар. Бу — табиийдир, чунки экономика совет кишиларининг турмуш даражаси ва маданиятини оширишнинг қудратли воситасидир.

Областимиз меҳнаткашлари пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини йил сайин ошира бориб, жамоат бойлигини кўпайтирмоқдалар, колхозларнинг бўлинмас фондларини кенгайтирмоқдалар. Бу эса, колхозчиларнинг маданий ва турмуш даражасини ошириш учун мустаҳкам негиз яратиб бермоқда. Буни хўжалигимиз мисолида ҳам кўрсатиб ўтиш мумкин.

Биз 1964 йилда ҳар гектар ердан 33,6 центнер, бир йилдан кейин эса, 41,4 центнер пахта олдик. Хўжаликнинг бошқа тармоқларида эришган муваффақиятларимиз ҳам қувончлидир. Чорвачилигимиз ҳам рентабель бўлиб қолди. Ўтган йили колхозимиз даромади 4 миллион сўмга етди, бўлинмас фонд эса, 655 минг сўмни ташкил қилди, бу эса, 1964 йилдагидан чорак миллион сўм кўпдир.

Экономиканинг мустаҳкамланиши туфайли капитал қурилишга тобора кўпроқ маблағ ажратиш имконияти туғилди. Баъзи рақамларни кўрсатиб ўтамиз. Колхозимиз етти йилликнинг биринчи йилида ишлаб чиқариш объектларини қуриш учун 431,5 минг сўм, маданий-маиший мақсадлар учун эса, атиги 10517 сўм сарфлади. Ўтган йили эса, ишлаб чиқариш объектларини қурмоқ учун 755 минг сўм ва маданий-маиший мақсадлар учун 520 минг сўм маблағ ажратилди.

Кўпгина участкаларда барча маданий-маиший қулайликлари бўлган посёлкалар қурилди. Бу посёлкаларнинг ҳаммаси электрлаштирилди. Ҳар бир уйда радио ва газ бор. 1965 йилда хўжалик ҳисобидан колхозчиларнинг 28 оиласига янги уй-жойлар қуриб берилди. Бу йилнинг ўзидаёқ яна 22 оила янги уй-жойли бўлди, 66 оила эса, ўз маблағларига уй қуриб олишди.

Маданият саройи, бахт уйи, янги мактаб, болалар боғчаси, стадион, водопровод шохобчасини қуриш кенг суръатлар билан олиб борилмоқда. Бундан олдин колхоз ҳисобидан мактаб-интернат, ёзги кинотеатр, дам олиш уйи, чойхона, ошхона, новвойхона, дала шийпонлари, савдо точкалари, ҳаммом, медицина муассасалари қурилган эди.

Колхоз территориясида бош план асосида шаҳар типидаги яна учта янги посёлка қад кўтаради. Биз эски қишлоқлар ва хуторларни ҳозирнинг ўзидаёқ аста-секин бузмоқдамиз. Хўжалигимиз территориясида икки зона — ишлаб чиқариш ва уй-жой зонаси бўлади.

Областимизда чиройли посёлкалар йил сайин кўпайиб бормоқда. Бу посёлкаларда маданий-маиший шароитларга алоҳида эътибор берилган. Шуни айтиш кераки, Хоразм областидаги деярли барча хўжаликлар ишлаб чиқаришдагина эмас, шу билан бирга маданий қурилиш соҳасида ҳам намуна бўлишга ҳаракат қилмоқдалар. Лекин ҳамма жойда ҳам натижалар кўнгилдагидек деб бўлмайди. Тан олиш кераки, Хоразм области сингари илғор область қишлоқ меҳнаткашлари учун зарур маданий-маиший шароитларни яратиб беришда ҳали ҳам орқада қолмоқда.

Ҳаётимизга янги анъаналар, янги урф-одатлар тобора маҳкам сингиб бормоқда. Бундай анъана ва урф-одатларга кенг йўл очиб бериш керак. Одамларнинг ҳаёти нақадар қувончли, нақадар мароқли бўлса, меҳнат унумдорлиги ҳам шу қадар юқори бўлади.

Қишлоқда қурилиш ташкилотларини мустаҳкамлаш, уларни зарур механизмлар, транспорт воситалари, бинокорлик материаллари билан таъминлаш зарурлигини, турмуш тақозо этмоқда. Ана шундай ташкилотлар ҳузурида механизациялашган кўчма колонналар ташкил қилиш чакки бўлмас эди.

Яна бир масала устида тўхталиб ўтмоқчиман. Кўпгина хўжаликлар ҳозиргача қурилиш бош планларига эга эмаслар. Биронта уйнинг ҳам плансиз бўлишига йўл қўйиш ярамайди. Якка тартибда ва коллектив бўлиб уй-жой қуриш ташаббусини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш керак.

Колхозчининг уйи қандай бўлиши керак? Архитекторлар ва лойиҳачилар бу саволга ҳали конкрет жавоб қайтарганлари йўқ. Лекин бу саволга ҳаётнинг ўзи жавоб қайтармоқда. Аввало уй қулай, ташқи ва ички кўриниши чиройли, қишлоқ меҳнатчиси, унинг оила аъзоларининг талаблари ҳисобга олиб қурилган бўлиши лозим. Лойиҳачилар колхозларни кезиб юрганларида деҳқонларнинг ўзлари буларнинг ҳаммасини уларга айтиб берадилар.

Комсомол ташкилотлари, деди республика ЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари **Р. Ҳ. Абдуллаева**, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIII пленумининг қарорларини амалга ошира бориб, қишлоқда маданият ва турмушни яхшилаш учун кўп иш қилдилар. Йигит ва қизлар клубларни, маданий хизмат уйларини, дала шийпонларини, стадионларни қурдилар, маданий оқартув ва маиший хизмат муассасаларининг ишини яхшилаш, колхоз ва совхозларда оммавий-сиёсий иш формалари ва методларини такомиллаштиришда партия ташкилотларига ёрдам бердилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети яқинда Самарқанд область комсомол ташкилотининг ташаббусини маъқуллади. Бу ташкилот ҳар бир район ва ҳар бир шаҳарда маданият марказларини вужудга келтириш, ўз кучлари билан сузиш ҳавзаларини, спорт иншоотлари комплексини қуриш ва янги парк очишга қарор берди. Самарқанд комсомоллари янги бадиий ҳаваскорлик тўгаракларини, маданият ва саломатлик университетларини ташкил этмоқдалар, қишлоқ ёшларини интернационализм руҳида тарбиялашга катта эътибор бермоқдалар.

Бухоро областининг Ғиждувон районидаги бир қанча колхозларда комсомоллар китоб кечаларини, ўқиб чиқилган китоблар юзасидан мунозараларни, «Менинг касбим — менинг ифтихорим» деган темадаги кечаларни ўтказмоқдалар. Сирдарё областидаги ёшлар кўпгина мароқли ва яхши ишларни қилмоқдалар.

Қишлоқлардаги бир қанча маданият ўчоқларининг иши кўпинча асосан китоб тарқатиш, кинофильмларни кўрсатиш ва рақсларни уюштиришдан иборат бўлиб қолаётганлиги ҳеч кимга сир эмас. Баъзи маданият ўчоқлари эса умуман ишламаётир.

Комсомоллар ва ёшларнинг ўзлари бу соҳада кўп иш қила оладилар, албатта. Аммо клуб муассасаларининг ишини яхши биладиган, муайян даражада тайёргарлиги бўлган, топширилган ишга меҳр-муҳаббат билан ижодий тарзда ёндошадиган серғайрат кишиларнинг қишлоқлардаги маданият ўчоқларига раҳбарлик қилишлари жуда муҳимдир. Қишлоқ клубларини зарур асбоб-ускуналар, жиҳозлар билан яхшироқ таъминлаш тўғрисида ҳам ўйлаб кўриш керак.

КПСС XXIII съезди, партия Марказий Комитети март ва май Пленумларининг қарорлари қишлоқ хўжалигини юксалтиришга жуда катта таъсир кўрсатди. Колхозчи деҳқонлар, совхоз ишчилари, республикамиз қишлоқларининг барча меҳнаткашлари, деб таъкидлайди Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик министри **Н. Ж. Худойбердиев**, бу қарорларни баланд руҳ билан кутиб олдилар, ана шу қарорларга жавобан фидокорона меҳнат қилдилар. Ишлаб чиқариш ўсиши билан бир қаторда қишлоқда маданий савия ҳам ўсиб бормоқда. Ўзбекистон колхоз ва совхозлари маданий қурилиш учун йил сайин кўпроқ маблағ ажратиш имкониятига эгадирлар. Давлат томонидан ажратилаётган капитал маблағлар ҳам тобора ортиб бормоқда.

Республикада Қишлоқ хўжалик министрлиги Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIII пленумининг қарорларига амал қилиб, тайёргарлик тадбирларини кўрди. Бу тадбирлар қишлоқда маданий турмуш шароитларини яхшилашга ёрдам бериши керак. Район планировкаси соҳасидаги ишлар тамомланди, колхоз ва совхоз посёлкаларининг бош планлари бўйича, шунингдек, маданий маиший муассасалар ва турар жой объектлари бош планлари бўйича инвентаризация амалга оширилди. Комплекс қурилиш мўлжалланди. Ана шу комплекс қурилишга мувофиқ ишлаб чиқариш бинолари, уй-жойлар ва маданий-маиший муассасалар бир вақт ичида қурилади.

Колхозчиларнинг маблағлари ҳисобига уй-жой қуриб олиш мумкин. Уй-жой қуриш истаги бор, бунинг учун маблағлар ҳам бор. Булардан фойдаланиш уй-жой проблемасини тез ҳал этиш имконини беради. Аммо бутун гап шундаки, якка тартибда уй-жой қуриш учун жуда кам бинокорлик материаллари ажратилмоқда. Бу масалани республика Госплани олдига қўйиш керак.

Бухоро область партия комитетининг секретари **У. Х. Камолов** ўз нутқида колхоз қишлоғи маданиятининг ўсишига доир мароқли рақамлар келтирди. Марказий Комитетнинг XIII пленумидан кейин областда 41 та умумий таълим мактаби, шу жумладан колхозлар маблағлари ҳисобига 39 мактаб биноси қурилди. Бу — шундан аввалги уч йилдагига нисбатан бир ярим баравар ортиқдир. 32 та мактабгача тарбия муассасаси, 5 қишлоқ касалхонаси, 21 колхоз клуби қурилди, 50 кутубхона очилди, қишлоқ меҳнаткашларининг 33.540 уйи электрлаштирилди, 8.416 квартира радиолаштирилди.

Шу билан бирга қишлоқ аҳолисига маданий-маиший хизмат кўрсатиш даражаси, деди нотиқ, Ўзбекистон Компартияси XIII пленумининг қарорларида қўйилган вазифаларга ҳали жавоб бермаётир. Қишлоқ турмушини яхшилаш ва маданиятини юксалтириш ҳақида қабул қилинган кўпгина муҳим қарорлар яхши бажарилмаётир.

Областдаги колхозларда кўп уй-жойлар колхозчиларнинг ўз кучи билан қурилмоқда. Аммо бу уйлар плансиз, лойиҳаларсиз қурилмоқда, ҳар ким ўз хоҳишича қурмоқда, бу уйларда қулайлик вужудга келтирилмайди. Хуллас, бу ишга ҳеч ким раҳбарлик қилмаётир. Бизнинг фикримизча, қишлоқлардаги уй-жой қурилишини ягона план ва ягона лойиҳалар асосида олиб бориш учун давлат қурилиш ташкилоти ихтиёрига топшириш мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Ўзбекистон ССР қишлоқ қурилиши министри **Х. М. Носиров** пленум қатнашчиларини беш йилликнинг биринчи йилида қишлоқ посёлкаларини қайта қуриш ишининг бориши билан таништиради. Министрлик қишлоқда уй-жойларни фойдаланишга топшириш, янги мактаблар ва касалхоналар қуриш етти ойлик планини ошириб бажарди. Андижон, Тошкент, Сурхондарё областларининг давлат ва колхозлараро қурилиш ташкилотлари, Самарқанд ва Қашқадарё областларининг колхоз қурилиши ташкилотлари бу ишга катта ҳисса қўшмоқдалар. Бироқ, мактабгача тарбия муассасаларини ўз вақтида қуриб битказиш топшириқлари ҳозирча бажарилмаётир. Қишлоқда қурилаётган объектларнинг сифати кўпгина ҳолларда ўсган талабларга ҳали жавоб бермаётир.

Барча қулайликлари ва инженерлик иншоотлари бўлган колхоз ва совхоз посёлкаларини комплекс лойиҳалаш ҳозирги вақтда қишлоқ қурилишидаги асосий масалалардан биридир. Нарпай районидаги Киров номли колхозда намунали посёлка қурилиши мисолида колхоз посёлкаларини комплекс қуриш нима бераётганини яққол кўриш мумкин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XIII пленумида, дейди Қашқадарё область ижроия комитетининг раиси **И. Жалилов**, қишлоқ аҳолисининг турмуш маданиятини оширишда Шаҳрисабз районидаги Энгельс номли колхоз партия ташкилоти яхши иш олиб бораётганлиги таъкидлаб ўтилган эди. Пленумдан кейин бу колхозда колхозчилар учун 200 та типовой уй қуриб берилди. Йил охиригача пахтакорларнинг яна қарийб 40 оиласи ҳовли тўйи ўтказади. 120 дан кўпроқ оила телевизор сотиб олди.

Энгельс номли колхоз ташаббусини қўллаб-қувватлаётган хўжаликлар сони кўпайиб бормоқда. Бир қанча колхозларда турмуш маданияти халқ университетлари ташкил қилинди. Неча юзлаб колхозчилар ҳозирдаёқ бу университетларни тамомлаб чиқдилар. Қишлоқ хўжалик, педагогика, медицина билимларига доир 35 халқ университети яхши ишлаб турибди. Бадиий ҳаваскорлик ривожланиб бормоқда. Бироқ, ҳали ҳал қилинмаган кўпгина жиддий камчиликлар бор. Қишлоқда аҳоли яшайдиган пунктларни қуриш перспектив бош планларининг йўқлиги ана шундай нуқсонлардан биридир. Бундай планларни тузишни бутун чоралар билан тезлаштириш керак.

Бизнинг шонли Коммунистик партиямиз, Совет ҳукумати меҳнат аҳли тўғрисида доим ғамхўрлиқ қилмоқдалар, меҳнаткашларнинг самарали ишлаб, муваффақиятли суратда ўқиб, маданий дам олабилишлари учун бутун шарт-шароитни яратиб бермоқдалар, — деди Сурхондарё область, Сариосиё районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси **Б. Омонов.** Бу ғамхўрлик КПСС XXIII съездининг қарорларида яна бир марта таъкидлаб ўтилди. Бу съездда қишлоқ маданиятини юксалтиришга, колхозчилар ва совхоз ишчилари турмушининг коммунал-маиший шароитларини яхшилашга алоҳида эътибор берилди.

Қишлоқ маданияти кун сайин юксалмоқда. Колхозимиз мисолида буни яққол кўриш мумкин. Бу колхозда қишлоқ меҳнаткашлари учун маданият саройи, саккиз клуб, олти кутубхона, 50 ўринли касалхона, 9 медицина пункти, иккита боғча ва ясли, маиший хизмат кўрсатиш комбинати ва ҳаммом қурилди. Барча бригадаларнинг яхши жиҳозланган дала шийпонлари бор.

Шу нарсани таққослаб кўриш жуда мароқлидир. 1960 йилда колхозчилар жами 14.700 сўмлик газета ва журналга обуна бўлган эдилар, бу йил 23.900 сўмлик газета ва журналга обуна бўлишди.

470 оила янги типовой уйларда квартира билан таъминланди. Бош планга мувофиқ шаҳар типидаги посёлка қурилишида қизғин иш олиб борилмоқда. Ҳозирги архитектура янгиликларини эътиборга олиб бинолар қурилмоқда. Ҳар бир уйда газ, водопровод, канализация бўлади, квартиралар буғ билан иситилади. Бу йил янги ўрта мактаб биноси, савдо марказини, яна 45 уйни фойдаланиш учун топширамиз. 1965 йилда қурилиш ишларига 460 минг сўм сарфланган бўлса, ҳозирги пайтда бир миллион сўм сарф қилмоқдамиз.

Қишлоқ маданиятини юксалтириш колхозчиларнинг турмуш шароитларини яхшилашга ёрдам бермоқда. 1960 йилда бир меҳнат кунига 1 сўм 80 тийин тўланган бўлса, 1965 йилда 4 сўм 20 тийин тўланди. Демак, 1960 йилда ҳар бир колхозчининг ойлик меҳнат ҳақи 57 сўм бўлса, ўтган йили икки баравар кўпайди. Пахтачиликда ишлаётган механизаторларнинг ойлик иш ҳақи эса 195 сўмни ташкил этди.

Колхозимизда юқори малакали кадрлар тайёрланганлиги туфайли бу муваффақиятларга эришдик. 1950 йилгача колхозда олий ва ўрта маълумотли бирор кишини топиб бўлмас эди. Ҳозирги пайтда бундай кишиларнинг сони 274 кишига етди. Қишлоғимизда ўсиб етишган кадрлар хўжалигимизнинг ҳамма соҳаларида ишлаб турибди. Қишлоғимизнинг қизларидан 50 киши мамлакатимизнинг олий ўқув юртларида ўқиётганлиги ғоят қувончли бир ҳолдир.

Биргаликда ҳал қилишимиз лозим бўлган масалалар ҳам бор. Шуни очиқ айтиш кераки, қишлоқ районларидаги бинокорлик материалларининг сифати паст. Қилинган барча харажатларни батафсил ҳисоблаб чиқадиган бўлсак, қишлоқда уй қуриш шаҳардагидан анча қимматга тушаётганлиги маълум бўлади. Биз Қишлоқ хўжалик министрлиги ва Қишлоқ қурилиши министрлигидан биноларнинг қимматини камайтиришда ёрдам беришларини сўраймиз.

Колхозимиз меҳнаткашлари беш йилликнинг биринчи йилида юксак мажбуриятлар олдилар. Улар 3600 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 40 центнердан пахта етиштириш ва давлатга 14400 тонна «оқ олтин» топширишга аҳд қилдилар. Давлатга 656 тонна гўшт, 4400 тонна сут ва кўпгина бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сотишга ҳам қарор берилди. Мен колхозимизнинг барча аъзолари номидан гапириб, ўз зиммамизга олинган ҳамма мажбуриятлар шараф билан бажарилади, деб ишонтираман.

«Узглавбыт» бошлиғи **В. Ф. Барабаш** ўз нутқида қишлоқ аҳолисига маиший хизмат кўрсатиш вазифалари қандай ҳал қилинаётганлиги тўғрисида гапирди. Қишлоқда маиший хизмат кўрсатишни бир система ихтиёрига бериб қўйиш, майда корхоналарни механизациялашган йирик корхоналарга айлантириш, капитал қурилишнинг кўпайтирилиши қишлоқ жойларида маиший хизмат кўрсатиш даражасини тўрт баравар ошириш имконини берди.

Партия ва совет органлари КПСС XXIII съезди ва Ўзбекистон Компартияси XVII съездининг халқ хўжалигининг муҳим тармоқларидан бири бўлган маиший хизмат кўрсатишни ривожлантириш соҳасидаги қарорларини амалга ошириш юзасидан талайгина иш қилдилар.

Афсуски, анча иш қилинганлигига, маиший хизмат даражасининг ўсганлигига қарамай, биз умуман Совет Иттифоқида эришилган ўртача кўрсаткичлардан жиддий суратда орқада қолмоқдамиз. «Узглавбыт» ва унинг органлари аҳволни кескин суратда яхшилаш учун ҳали кўп иш қилишлари лозим.

ВЦСПС ўтган йили маданий-оқартув муассасалари коллективларининг Бутуниттифоқ мусобақаси якунини тўплаганида, деди Ўзбекистон Касаба союзлари советининг секретари **А. З. Завьялов**, совринли ўринларни кўпроқ шаҳар муассасалари олди, албатта. Шу билан бир қаторда шу нарсани қайд қилиш қувончлики, Самарқанд областидаги биринчи «Булунғур» боғдорчилик-узумчилик совхозининг ишчилар комитети кутубхонаси иккинчи ўринни олди ва унга ВЦСПС дипломи, кутубхона жиҳозлари комплекти ва пул мукофоти топширилди. Сирдарё областидаги биринчи «Боёвут» совхозининг клуби ва Бухоро областидаги «Ромитан» совхозининг клуби учинчи ўринни олди. Хор ва рақс коллективларининг республика кўриги якунлари бўйича Сурхондарё областидаги «Комсомолобод» совхози ва Сирдарё область, Киров районидаги боғдорчилик-узумчилик совхози ҳаваскор артистларининг яхши натижаларини қайд қилиб ўтиш керак.

Шундай қилиб, қишлоқлардаги касаба союзлар ишни тўғри ташкил қилган вақтда деҳқонларнинг ижодий истеъдодларини ривожлантириш, маданий савияларини ошириш соҳасида кўп иш қилишлари мумкин.

Алоқа ходимлари қишлоқда катта иш қилмоқдалар. Ўзбекистон ССР алоқа министри **В. И. Йўлдошев** республика алоқачиларининг ишлари ва ташвишлари ҳақида сўзлаб, ҳал қилиниши етилиб қолган масалалар устида ҳам тўхталиб ўтди. Маҳаллий Советлар алоқа муассасаларини жойлаштириш тўғрисида ғамхўрлик қилишлари лозим. Республикада алоқачи бинокор кадрлар тайёрлаш тўғрисидаги масалани ҳал қилиш зарур. Радиофикация ва телефикацияни яхшилаш соҳасида ҳам кўп иш қилиш керак.

(ЎзТАГ).

ХАЙР, ЖАСОРАТ ШАҲРИ!

Ўтган куни республикамиз пойтахтининг Ленин майдони ҳар қачонгидан ҳам

гавжум бўлиб кетди. Бу ерга бепоён мамлакатимизнинг турли шаҳарларидан — Москва ва Киевдан, Харьков ва Минскдан ҳамда бошқа қатор шаҳарлардан келган неча минглаб студент йигит ва қизлар тўпланишди. ВЛКСМ Марказий Комитетининг янги Тошкентни бунёд этишдек умумхалқ ишида қатнашаётган «Дўстлик» қурилиш отряди Тошкент билан хайрлашув кечасига йиғилган эди.

Тантанали кечада ўтюрак қурувчи студентлар ўзларининг уч ойлик жўшқин меҳнат фаолиятларига якун ясадилар.

«Дўстлик» отрядининг командири Дмитрий Белега минбарга чиқади.

— Азамат ёшларимиз,— дейди у,— қуёшли Ўзбекистон пойтахтини тиклаш ишига муносиб ҳисса қўшдилар. Улар энг оғир участкаларда меҳнат қилдилар. Бўлажак мутахассислар йўлдош шаҳар Сергилида янги уйлар бунёд этишда ҳам, темир йўл ва трамвай излари ётқизишда ҳам, болалар муассасалари қуришда ҳам, квартираларни ремонт қилишда ҳам ўзларини кўрсата билдилар.

Тошкент давлат университетининг студенти Евгений Ивняков, Тошкент шаҳар комсомол комитети секретари Э. Умаров ўртоқлар студентларнинг баҳодирона меҳнатлари ҳақида тўлқинланиб гапирадилар.

«Дўстлик» қурилиш отряди шаҳар комсомол комитетининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди, унинг ҳар бир аъзосига эсдалик совғалари тақдим этилди.

Тантанали қисм тугагач, майдонда студентлар гулханни ловуллайди. Қувноқ музика садолари анча вақтгача янграб турди. Шундай қилиб, янги Тошкентни бунёд этишда бажонидил иштирок этган «Дўстлик» қурилиш отряди Тошкент билан хайрлашади.

Қисқа муддатли дам олиш кунлари, ўтгач уларни яна аудиториялар ўз бағрига чорлайди.

Э. АНДРЕЕВ.

ИЧКИЛИККА ЎТ ОЧАЙЛИК

БАХТИНГИЗДАН АЖРАЛМАНГ...

Касалхона қабулхонаси олдидаги скамейкада ўрта ёшли йигит бошини қуйи солиб, хаёлга чўмган. Уйқусизликдан кўзлари киртайган, қўллари титрар, кўриниши ниҳоятда аянчли эди.

Енида бошини қўлига тираб ташвишли ўтирган умр йўлдоши оғир-оғир хўрсинади. Жингалак сочли ўғли эса ёшли кўзлари билан отасига қарайди ва «дада, жон, дадажон, энди ичманг, касал бўлиб қоласиз» деб ёлворади.

Улар бир оз навбат кутиб, врач қабулхонасига киришди. Врач бемор йигитни синчиклаб кўрди ва уни бетиним ичкилик оқибатида оғир руҳий касалликка учраганини аниқлади.

Эҳ-ҳе, ичкилик Михаил Семикинни не кўйларга солмади? У чоракталик шишани «отиб олиб», неча-неча кишиларнинг дилини сиёҳ қилди. Маст ҳолатда тентираб, безорилик кўчасига ҳам кирди. Охири соғлиғидан — қимматли бойлигидан айрилди, касалхонага тушди. М. В. Семикин Калинин район Калинин қишлоқ Советида яшайди. 1960 йилдан бошлаб спиртли ичимликларни сурункасига истеъмол қилиб келади. Оқибатда ишга қобилияти пасайди, кейинги уч-тўрт йил давомида коллектив орасида обрўсини йўқотиб, тўққиз марта ишини алмаштирди. Ҳозир Тошкент экскаватор заводида электромонтёр бўлиб ишлайди. Ичкилик орқасида жамоат тартибини ва оила тинчлигини бузгани сабабли бир неча марта қамалиб чиқди. Шуниси ачинарлики, ишлаб топган маошидан ташқари яна ўз уй-рўзғор буюмларини ҳам сотиб ича бошлади. Эндиликда боши берк кўчага кириб қолган бу одам ўз қилмишидан пушаймон.

Маннон Абдураҳмонов Бўка район Пискент қишлоқ Советида туради. У МТСда токарь, пахта заводида 15 йилдан кўпроқ мастер бўлиб ишлаган. Абдураҳмонов ўз вақтида намуна кўрсатди. Коллектив ичида яхши обрў қозонди. Бир неча марта мақтов қоғозлари, пул мукофотлари олди, бир неча марта қишлоқ Советига сайланди.

Абдураҳмонов ичкиликка берилиб, иззат-ҳурмат қилган коллектив аъзолари, қишлоқ меҳнаткашларининг юзини ерга қаратди. Ичкилик балоси унинг меҳнат самараси билан эришган обрўларидан маҳрум қилди. Гулдек уч ўғил-қизи, бир ёстиққа бош қўйган умр йўлдоши Тожинисо эрини эрта-индин тузалиб қолар, деган умидда кўп йилдан бери азоб-уқубат чекди. Ниҳоят жонидан тўйган Тожинисо болаларини олиб, уйдан чиқиб кетди. Маннон шунда бахтини ҳам бой берди.

Абдураҳмонов кейинги беш-олти йил давомида саккиз марта республика руҳий касалликлар касалхонасида ётиб, даволанди.

Спиртли ичимликларни кўп истеъмол қилиш натижасида келиб чиқадиган руҳий касаллик-алкоголизм касалининг оқибати юқорида айтилгандек саломатликка қаттиқ зарар етказади ва турли-туман кўнгилсиз ҳодисаларга дучор қилади. Кишини оиласидан, бахтидан айиради.

Олимларимизнинг текширишлари бўйича безорилик, жиноят ва бахтсиз ҳодисаларнинг кўпи спиртли ичимликлар оқибатида рўй берган.

Алкоголизм орқасида ошқозон юрак, жигар, буйрак, безларда қон томирларида ва эндокрин органларида касалликлар пайдо бўлади. Организмдаги бу касалликлар модда алмашинувини бузиб, кишиларнинг саломатлигини борган сари заифлаштиради.

Спиртли ичимликларнинг асабларга таъсири ниҳоятда кучлидир. Кишининг ақл-идроки заифлашади. Ўз ишига бефарқ қараб, хатоликларга йўл қўйишига олиб келади. Кўнгли хира, ланж, бош оғриқ, дармонсизлик ва иштаҳасизлик аломатлари рўй беради.

Биз социалистик жамиятда яшамоқдамиз. Ижтимоий тараққиётимиз, экономика ва маданиятимиз борган сари тинмай юксалмоқда. Эскилик қолдиғи бўлган ичкиликбозлик ижтимоий меҳнатга ва социалистик жамиятимизнинг ҳар тарафлама юксалишига оз бўлса ҳам путур етказаётир. Алкоголизмга қарши жамоатчилик кураши зарур. Кўча-кўйда, овқатланиш жойларида ичкилик ичиб жамоат тартибини бузаётган шахсларни кўрганда томошабин бўлиб турмай, уларни тартибга чақириш, уялтириш керак.

Республика Соғлиқни сақлаш министрлиги қарамоғидаги санитария маорифи уйи ва медицина давлат нашриёти алкоголизмга қарши оммабоп китобчалар, кино ва плакатлар чиқаришга алоҳида эътибор берсалар ёмон бўлмас эди.

Қ. ҒАФУРОВ,

республика электр-техника медицина техникумининг директори, врач.

ФАРҒОНА ТЕХНИКУМИ

Марказий Фарғонада янги қишлоқ хўжалик техникуми ташкил этилди. Чўлда тузиладиган янги хўжаликлар учун бу техникум мутахассислар тайёрлаб беради.

Бу йил техникумга 150 ўқувчи қабул қилинди. Ўрта мактабни битириб келганлар 2,5 йил, саккиз йиллик мактабни тугаллаганлар 3,5 йил ўқиб, агроном ва бухгалтер-экономист мутахассислигини эгаллашади. Шу билан бирга уларга механизаторлик ва шоферлик гувоҳномалари берилади. Фарғона қишлоқ хўжалик техникуми тажриба участкасига 50 гектар ер ажратилди. Ўқувчилар бу ерда қишлоқ хўжалик машиналарини ишлатишни, экинни илғор агротехника асосида парвариш қилишни ўрганишади. Техникум келажакда қишлоқ хўжалиги учун ҳар хил ихтисосдаги кадрлар етказиб берадиган йирик ўқув юртига айланади. Келгуси йилдан унинг сиртқи бўлимини очиш мўлжалланмоқда. Сиртқи бўлимда бригадирлар, ҳисобчилар, пахтакорлар ишлаб туриб, таълим олишади. Бу йил техникумда 20 колхоз стипендиати ўқиса, келгуси йилларда уларнинг сони анча ортади.

М. МАНСУРОВ,

«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Кишиларимиз фазилати

ДЎСТ, ЎРТОҚ, БИРОДАР...

Юрганни йиқитган зўр эмас, йиқилганни турғизган мард. Маҳалладошларимнинг қалб саховатидан шодланган чоғларимда шу ҳикматли сўзлар ёдимга тушади.

1942 йили Ватанимиз ғарбида ҳаёт-мамот жанглари давом этарди. Ўшанда мен йигирма ёшли бақувват йигит эдим. Шу йили 13 июль куни, кўпчилик эл фарзандлари қатори, мен ҳам фронтга жўнадим.

Кўпмиллатли совет халқларини фашистлар асоратидан озод қилиш учун бизнинг қисмимиз ҳам жон олиб—жон бериб олишаётган эди. Жанг майдонларида уч марта яраландим. 1945 йилда, урушнинг охирларида соғлигим ёмонлашиб, азиз ва меҳрибон ота-онам, опа-сингилларим бағрига келдим.

Фашистлар бошлаган лаънати урушда соғлигимдан айрилганим учун давлат ташкилотларида кўп ишлаёлмадим. Айниқса, 1961 йилдан сўнг соғлигим жуда ёмонлашди. Дардимга даво излаб, узоқ вақт касалхоналарда ётдим. Лекин, [illegible] дардимга дардкаш, йиқилганимда суяйдиган меҳрибон одамлар мен[illegible]и.

[illegible] уйимда турли [illegible]. Уйда рафиқам [illegible] нима кеч[illegible]. Азиз фарзандларим Ҳикмат, Ҳалима, [illegible] кишига ким [illegible], набираларим Наима, [illegible]нинг кийим-[illegible] ким қа[illegible]маса, қандай [illegible] сингари ха[illegible]ган эди.

Лекин, бизнинг Н-Чарх Камолон [illegible] олов, ғамхўр [illegible] шубҳаларимни чиппакка чиқаришди. Бир гал Ўрмонбой, Раҳимбек, Азимбой, Мелибой, Муҳаммад, Абдураҳмонлар оиламиздан хабар олишса, иккинчи сафар Олим, Қуддус, Муҳит, Муҳсим, Қозоқбойлар нимангиз кам деб сўраб киришар экан. Оиламиз аъзолари уялиб, ёрдам сўрашмаса ҳам маҳалладошларим уйда нима етишмаётганлигини ўзлари билиб, дарҳол муҳайё қилишар экан. Бу дўстларим, оиламга оталик қилишдан ташқари, қимматли вақтларини аямай, касалхонага, қошимга келиб туришар, керакли дори-дармонларни қаердан бўлса ҳам топиб беришарди.

Айниқса Қодир Анваров билан Маҳкам ота Йўлдошевларнинг одамийлигини, ғамхўрлигини сира-сира унутмайман. Бу кишилар фарзандларимга чинакам меҳрибонлик кўрсатишди. Улар мен касал ётганимда болаларимни туғилган, комсомол сафига ўтган, синфдан-синфга кўчган пайтлари келиб табриклашди. Менинг уйда йўқлигимда катта қизим Муҳаббатни пахта теримига кузатиб, ундан хабар олиб туришди.

Ўзларининг оиласи катта, бола-чақалари кўп бўлган бу кишилар менинг ҳам фарзандларимга ғамхўрлик қилишга бемалол вақт топдилар. Булар менга қариндош ҳам эмас, фақат бир маҳаллада яшаб, бирга ишлаганмиз. Шодлигингда қувониб, хафалигингда қайғуриб, йиқилганингда суяб юрадиган бундай оддий кишилар бошқа маҳаллаларда ҳам кўплаб топилади. Улар жамиятимизнинг «Киши кишига дўст, ўртоқ ва биродар» деган олий қонуни билан яшайдилар.

Х. ЛУТФУЛЛАЕВ,

Чилонзор райони.

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

7.55 — Профилактика ва саломатлик (рус.). 8.25 — Концерт. 9.30 — Музикали танаффус. 10.30 — Куйлардан қўшиқларга. 11.10 — Коммунистлар ҳақида. 11.25 — Кичик концерт. 12.15 — Ўзбек балетларидан рақслар. 13.30 — Комик опералардан парчалар. 16.15 — Ўзбек музикали драмаларидан парчалар. 17.00 — «Ёшлик» радиостанцияси. 18.10 — Концерт. 18.30 — Қўшиқлар. 19.20 — Қозоқ куйлари. 20.00 — Халқ контроли амалда (рус.). 20.10 — Енгил куйлар. 20.45 — Хизмат кўрсатган бинокор. 21.20 — Концерт (қишлоқ хўжалик ходимлари учун). 22.00 — Коммунистик ахлоқ ва тарбия. 22.15 — Енгил куйлар. 22.40 — Поэзия кечаси. 23.20 — Қадрдон далалар.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.20 — **Звездочка** (телевизион журнал), 18.55 — **Обломов** (фильм-спектакль).

20.35 — **Эртаги кун программаси.**

Ўзбек тилида: 20.40 — **Телевизион янгиликлар**, 20.55 — **Телевизион миниатюралар** («Ёшлик» студияси), 21.25 — **Инсон ва машина**, 21.55 — **Кўк олтин ижодкорлари** (қишлоқ хўжалик ходимлари учун), 22.15 — **Концерт** (Ўзбекистон радио ва телевидение оркестри ва солистлари).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 19.00 — **Комсомолдан ўрнак ол** (болалар учун), 19.25 — **Тошкент янгиликлари**, 19.35 — **Педагогик ўйлар** (ҳужжатли фильм), 20.25 — **Саҳродаги жасорат** (телеочерк).

Рус тилида: 20.40 — **Юрак унутмайди** (ҳужжатли фильм), 20.50 — **Тошкент янгиликлари**, 21.00 — **Украин куйлари** (Тошкент қурувчилари учун), 21.20 — **1200 йилдан кейин ўқилган хат** (илмий-оммабоп фильм), 21.40 — **Еттидан бири** (телеспектакль).

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 24/VIII да **Равшан ва Зулхумор**, 25/VIII да **Ишқинг билан.**

Халқаро ҲАЁТ

ДИҚҚАТ, ИҒВОГАРЛИК

Халқаро темада

Ғарбий Берлиндаги «Дельфи» кино театрида «Кольберг» фильми намойиш қилина бошлади. У 1944 йили шахсан Гитлернинг буйруғи билан ва Геббельснинг бевосита назорати остида яратилган эди. Учинчи Рейх каллакесарлари бу фильмга «Фау» снарядларидан ортиқ бўлса ортиқки, кам умид боғлашмаган эди. Улар ирқчи-шовинист кино жангчисининг образини яратиш билан солдатларнинг руҳини кўтариш ва бу билан Англия ҳамда АҚШни урушга аралаштириш ва уларни яширин битим тузишга мажбур этишни хаёл қилган эдилар. Бутун рейхдан нацистларга содиқ бўлган актёрлар шошилинч равишда тўпланди. Жанг саҳналарида қатнашиш учун фронтдан 180 минг солдат чақириб келинди.

Фильмнинг премьераси 1945 йилнинг бошида ўтказилган эди. Бироқ у ўз зиммасига юкпатилмоқчи бўлган вазифаларни бажаришга улгурмади. Совет Армиясининг зарбалари билан фашистлар мамлакати ер билан яксон қилинди. Фильмнинг асосий илҳомчиси Геббельс ўзини-ўзи ўлдирди.

Мана, гитлерчилар Германияси тор-мор қилингандан кейин 20 йилдан кўпроқ вақт ўтган бир пайтда «Кольберг» фильми яна Ғарбий Берлин экранларига олиб чиқилди. Худди шу ерда Бонннинг кўрсатмаларига биноан ГДР давлат чегараларида кўп сонли реваншчилик иғвогарликлар амалга оширилмоқда, фашист элементларнинг хуружлари кучаймоқда. Бонннинг етакловчи билан иш олиб бораётган Ғарбий Берлин сенати янги нацистларнинг ҳаракатларига кўз юмиб қарамоқдалар. «Кольберг» намойиш қилинишидан бир неча кун илгари ирқчилик ва мустамлакачиликни улуғловчи худди шундай «Хайр, Африка» деган бошқа бир фильмнинг прокатга чиқарилиши шовқин-суронга сабабчи бўлди.

Прогрессив жамоатчиликнинг кўп сонли чиқишлари муносабати билан маъмурлар «Хайр, Африка» фильмини намойиш қилишни ман этишга мажбур бўлдилар. Бироқ, шу билан бирга улар бу фильм бир неча вақтдан кейин шаҳарнинг бошқа районида намойиш қилинади, деб айтдилар.

Энди «Кольберг» билан боғлиқ бўлган яна бир янги иғвогарлик. Қачонлардир қутурган фюрер бу фильм ёрдами билан аҳволни ўнглаб олиш учун ҳаракат қилган эди. Эндиликда бу фильм Ғарбий Германия бюргерлигининг реваншчилик, босқинчилик истакларини уйғотиш, Ғарбий Берлинда янги-янги фашистик иғвогарликларга туртки бериш учун яна экранга чиқарилди.

Г. СМЕЛЕНЧУК,
(АПН — Радио).

ВДР ташқи ишлар министрлигининг баёноти

ХАНОЙ, 23 август. (ТАСС). Вьетнам Демократик Республикаси ташқи ишлар министрлигининг вакили ўз баёнотида Шарқи-Жанубий Осиё мамлакатлари уюшмаси министрларининг «Вьетнамдаги урушни тўхтатиш» мақсадида «Осиё мамлакатларининг кенгаши»ни чақириш тўғрисидаги таклифини қоралади.

Вьетнам информация агентлиги тарқатган баёнотда бундай дейилади: «Ҳаммага маълумки, Шарқи-Жанубий Осиё мамлакатлари уюшмаси аслида ер юзининг ана шу қисмида Америка империалистлари агрессив сиёсатининг қуролидир».

КАПИТАЛ ҲУКМРОНЛИК ҚИЛАЁТГАН ДУНЁДА

ТОШЛИ ТЎҚАЙЗОРЛАРДАГИ БОЛАЛИК

Шу кунларда Римда, Туринода ёки Неаполитанда чиқаётган газеталарни бир варақлаб кўринг. Уларда мамлакатнинг йирик шаҳарларида камхаржли оилалардан чиққан миллионлаб болалар ва ўсмирлар қандай шароитда яшаётганлиги тўғрисида зўр ташвиш билан ёзилган хабарларни учратасиз. Шаҳарларда «ҳамма учун» боғлар жуда кам, ўйинлар ва спорт машқлари учун ҳамма кириши мумкин бўлган майдончаларни бармоқ билангина санайсиз. Ер участкаларини мисли кўрилмаган даражада олиб сотиш натижасида бир вақтлар ям-яшил бўлиб турган шаҳарлар қуруқ тошли тўқайзорларга айланиб қолди.

Бундай шароитда оддий хизматчи ёки ишчи оиласидан чиққан ўсмир қаерга бориши мумкин? Биргина йўл бор—кўчада, асфальтда, машиналар орасида, ишлатилган бензин ҳидида ва хавф-хатар ҳолатида ўйнаши мумкин. Ҳар йили Италия шаҳарларининг кўчаларида автомашиналар ғилдираклари орасида қанчадан-қанча болалар ҳалок бўлаётганини санаб чиқиш ҳам қийин.

Болалар ва ўсмирлар соф ҳаводан нафас олиш ва спорт билан шуғулланишдан маҳрум бўлганликлари учун жисмоний жиҳатдан жуда кам тараққий этгани тўғрисидаги маълумотлар бундан ҳам қайғули таассурот қолдиради. Масалан, махсус текширишлар натижасида Милендаги ўсмирларнинг 55 проценти соғлиғига кейинчалик зарар етмаган ҳолда спорт машқлари ва ўйинлари билан шуғулланиш учун яроқсиз деб топилди. Яқинда йирик саноат шаҳарларидан бирида болаларнинг ҳаёти масалаларини ўрганишга бағишланган махсус кенгашда педиаторлар ва социологлар бу шаҳарда мактаб ёшидаги ҳар икки боладан биттаси жисмоний жиҳатдан нуқсонларга эга эканлигини аниқладилар.

Мареза МУРА,
Италия журналисти.

ФУТБОЛ

КАРВОНБОШИ ҚОҚИЛДИ

Ўтган куни мамлакат чемпиони «Торпедо» ва мавсумда бирор марта ҳам мағлубиятга учрамай, турнир жадвалида карвонбошилик қилаётган Киевнинг «Динамо» командаларининг учрашуви фақат икки команда мухлисларинигина эмас, балки кўплаб футбол ишқибозларининг ҳам диққат марказида турди.

Жуда кескин спорт кураши остида ўтган бу матчда мамлакат чемпиони «Торпедо» командасининг футболчилари «Динамо» командасини 2:0 ҳисобида ютдилар. Тўпларни Банников дарвозасига Ленев ва Стрельцовлар киритди.

Қолган икки учрашув: «Арарат» (Ереван) — СКА (Ростов) 1:0, «Динамо» (Минск) — «Зенит» (Ленинград) 1:1 натижа билан тугади.

ОБ-ҲАВО

Бугун республикамизнинг баъзи жойларида ҳавога бироз булут чиқса-да, ёғингарчилик бўлмайди. Шимоли-шарқдан секундига 5-10 метр тезликда шамол эсади. Кечаси 14-19 баъзи жойларда эса 23, кундузи эса 32-36, жанубда 37 даражагача иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво ўзгариб туради, ёғингарчилик бўлмайди. Шимоли-шарқ томондан секундига 5-10 метр тезликда шамол эсиб туради. Ҳарорат кечаси 17-19, кундузи 33-35 даража бўлади.

ҲАҚ ИШ ЕНГИЛМАЙДИ

Жануби-Шарқий Осиёда аҳвол кескинлигича қолмоқда. Бунга асосий сабаб АҚШ империалистларининг Жанубий Вьетнам ва Вьетнам Демократик Республикаси шаҳар ҳамда қишлоқларини ёвузларча бомбардимон қилаётганлигидир. Бу кескинлик яқинда Варшава шартномаси қатнашчилари бўлган давлатлар Сиёсий маслаҳат комитетининг кенгашида қаттиқ қораланди.

Тинч Вьетнам халқига нисбатан АҚШ агрессияси бутун дунё прогрессив жамоатчилигининг қаҳр-ғазабини уйғотмоқда. Жамоатчилик вьетнамликларнинг ҳақ иши ғалаба қозонишини таъкидламоқда ва тинчликсевар вьетнам халқининг мардонавор курашини қизғин қўллаб-қувватламоқда.

Газетамизнинг халқаро ҳаёт бўлимига келаётган хатларда республикамиз меҳнаткашлари ҳам вьетнам халқи билан ўзларининг бирдамликларини изҳор қилмоқдалар, тинч аҳолининг осойишта турмуши ва ижодкорлик билан меҳнат қилишига ҳалақит бераётган Америка империалистларига лаънатлар ўқимоқдалар.

— Жиззах районидаги ёғсут заводининг ишчи ва хизматчилари, — деб ёзади ўртоқ И. Ғуломов, — агар лозим бўлса Вьетнам халқига ҳар қандай ёрдам беришга тайёрдирлар. Яқинда ишчи ва хизматчиларнинг кўп кишилик митингида иккинчи жаҳон урушининг қатнашчилари сўзга чиқиб, уруш нималарга олиб келишини ўз кўзлари билан кўрганликлари ҳақида гапириб бердилар. Улар Америка империалистларининг Вьетнамдаги шармандали урушни тўхтатилишини қатъий талаб қилдилар.

Коммунистик меҳнат бригадасининг бошлиғи, иккинчи жаҳон урушининг қатнашчиси ўртоқ Ғафуров Америка ваҳшийларининг босқинчилик ҳаракатларини кескин қоралади. У завод ишчиларининг фикр-туйғуларини изҳор этиб, шундай деди: «Вьетнам халқининг иши ҳақ иш. У албатта ғалаба қилади. Бутун совет кишилари каби прогрессив инсоният Вьетнам билан бирдамдир».

Навоий шаҳридаги қурилишларда ишлаётган монтажчилар, бетончилар, сувоқчилар ва бошқа барча бунёдкорларнинг фикри ҳам ана шундай. Улар яқиндагина чўл ҳукмронлик қилаётган жойда янги шаҳар бунёд этаркан, Вьетнамнинг тинч саноат марказлари ва аҳоли яшайдиган пунктларини ваҳшийларча бомбардимон қилаётган Америка империалистларига лаънатлар ўқимоқдалар. Навоий химиклари химиявий моддаларни коммунизм тантанаси йўлида, халқ фаровонлигини янада ошириш ва мўл-кўлчилик йўлида сарфлаётган бир пайтда Америка империалистлари напалмлар, заҳарловчи газларни тинч аҳолини қириш учун ишлатаётганликлари ақлга сиғмайдиган ваҳшийлик эмасми?!

— Америка империалистларининг, — деб ёзади Навоий шаҳрида истиқомат қилувчи Саъдулла Бойқулов, — Вьетнам Демократик Республикасига ва тинч вьетнам халқига нисбатан агрессияси тез тўхтатилиши керак. Шаҳримиз меҳнат аҳлининг талаби шу. Биз Американинг ақлдан озган агрессорлари жавобгарликка тортилишини талаб қиламиз.

Жануби-Шарқий Осиёда халқаро вазият тобора кескинлашаётгани Совет Армияси сафларида хизмат қилаётган ўзбек йигитларини ҳам ташвишлантирмоқда. Улар Америка империалистларини жиловлаб қўйишни талаб қилиш билан бирга ўзларининг сиёсий ва жанговар тайёргарликларини янада мустаҳкамламоқдалар, ҳар қандай агрессорга қақшатқич зарба бериш учун Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг теварагига тобора жипслашмоқдалар.

— Биз, ўзбек жангчилари,— деб ёзади Н-бўлим жангчилари Тоҳир Ражабов ва Абдукарим Мўминзодалар, — рус, украин, белорус ва бошқа миллат вакиллари билан бир сафда туриб Варшава шартномаси қатнашчилари бўлган давлатлар Сиёсий маслаҳат комитети кенгашининг Баёнотини қизғин маъқуллаймиз ва Американинг империалистик сиёсатини қоралаймиз. Тинч меҳнат қилаётган вьетнам халқига нисбатан ёвузликлар қилаётган америкалик солдатлар, ёлланган армияларнинг ўқчиларига лаънатлар бўлсин. Ахир осойишта турмуш кечираётган қуролсиз аҳолига ўқ отиш яхши ишми? Буни фақат қон ялаган ёвуз, йиртқич кишигина қилиши мумкин.

Жануби-Шарқий Осиёда халқаро вазиятнинг кескинлашаётганидан каттақўрғонлик Юнус Қозоқов ва бошқа кўпгина газетхонларимиз ҳам ташвишланмоқдалар. Улар ўз хатларида Америка империалистларининг Вьетнамдан ўз қўшинларини олиб чиқиб кетишини ва Женева битимларига амал қилинишини талаб этмоқдалар. Вьетнам халқининг ҳаққоний иши албатта ғалаба қозонади, демоқдалар. Бинобарин, вьетнам халқининг ўз даҳлсизлигини қўриқлаш учун олиб бораётган мардона кураши ғалаба қозонишига шак-шубҳа йўқ.

Б. ЮСУПОВ.

СССР Геология министрлиги Геодезия ва картография Бош бошқармасининг
ТОШКЕНТ ТОПОГРАФИЯ ТЕХНИКУМИ
1966/67 ўқув йилига
ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ
Техникум: топограф-техниклар ва геодезист-техниклар тайёрлайди.
Техникумга тўлиқсиз ва тўлиқ ўрта мактаб ҳажмида маълумоти бўлган кишилар қабул қилинади.
Ўқиш муддати: ўрта мактабнинг 8-синфи ҳажмида маълумоти бўлган кишилар учун — 3 йилу 6 ой, ўрта мактабни тамомлаганлар учун — 2 йилу 6 ой.
Стипендия умумий тартибда тўланади.
Адрес: Тошкент шаҳар, Куйбишев район, Володарский кўчаси, 6-уй.

Ўрта Осиё темир йўлининг
ТОШКЕНТ ПАССАЖИР ВАГОН ДЕПОСИ
поезд электромонтёрлари тайёрлайдиган
1 ойлик
курсга
ўзгарувчан ва ўзгармас ток генераторлари, аккумулятор батареялари ва холодильник установкаларни ремонт қилиш ишидан амалий тажрибаси бўлган кишиларни
ҚАБУЛ ҚИЛАДИ
Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Фрунзе район, Парфюмер кўчаси, 8-уй (31-автобуснинг «2-вагон депоси», 6, 51-автобуснинг «Парфюмер» остановкаси).

МИРЗАЧЎЛ КОММУНАЛ-ҚУРИЛИШ ТЕХНИКУМИГА
дарс бериш учун: биноларнинг сантехника қурилмалари бўйича қурувчи-инженер, сантехника ишлари бўйича техник-технолог, умумий техника ва умумий таълим фанлари ўқитувчилари
КЕРАК
Тошкентдан келган ўқитувчиларга квартира берилади.
Мурожаат учун адрес: Сирдарё область, Боёвут район, «Фарҳод» пахтачилик совхозининг 5-бўлими.

Редактор ўринбосари **Ҳ. НУРУЛЛАЕВ.**

Бизнинг адрес ва телефонлар СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — В36545. Редактор ўринбосарлари — В37914. В39323. Масъул секретарь — В34435. Масъул секретарь ўринбосарлари — В37263. Партия турмуши — В33469. В37221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31216. Коммунистик тарбия — В31455. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780. Совет қурилиши — В33258. Қишлоқ хўжалик — В37604. Адабиёт ва санъат — В32036. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451. Маҳаллий ахборот — В32347. Оммавий ишлар ва хатлар — В39005. В33553. Иллюстрация — В34524. Стенографистка — В37343. Корректура — В37162. Эълонлар — В38142. Коммутатор — В30249. В30250. В30251. В30252. В30253. В30254. В30255. В30256. В30257. В30258.
№ 192. ИНДЕКС 64543. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Р. 05980.